

בלבבי משכן אבנה

שיעורי "בלבבי" מופיעים ב"קול הלשון" בארץ 073.295.1245 ■ USA 718.521.5231

מיתת רשב"י היא חיים

ימי ספירת העומר הם ימי דין

קודמות, מראה על מידת דין פחותה מאשר השם א'להים. נבאר בפרטות כיצד השם א'להים מתחלף להיות השם אכדט"ם. אות הראשונה א' - אין אות הקודמת לה, לכן היא אינה מתחלפת. ל' מתחלפת בכ', ה' בד', וי' בט'. האות שלפני ה' היא מ', ולכן בכתיבה גם היא אינה מתחלפת. והנה כ' ד' ט' עולות בגימ' ג"ל (שער הכוונות דרוש י"ב מדרושי הפסח), המרמז ליום הל"ג שבעומר, ולכן מידת הדין יותר רפויה בל"ג בעומר משאר ימי העומר. לכן יש שנוהגים מנהגי האבילות רק עד ל"ג בעומר, או שלפחות בל"ג בעומר עצמו אינם נוהגים אבילות, כפי שמבואר בשולחן ערוך בנושאי כלים כידוע (או"ח סימן תצ"ג).

ענין גלעד

אם כן ל"ג בעומר הוא בבחינה של האותיות האמצעיות כ' ד' ט' דאכדט"ם. הא' וס' שהם הראשית והאחרית של השם, כאמור לא השתנו. והנה הגימ' של השם אכדט"ם [ס' נחשבת כמ' כנ"ל] עולה ע"ד (שער הכוונות דרוש י"ב מדרושי הפסח). הרי שהגימ' ל"ג והגימ' ע"ד ביחד בונים את המילה גלעד, שמצינו בתורה בהקשר ליעקב אבינו ולבן, "עד הגל הזה ועדה המצבה" (בראשית ל"א נ"ב). והנה בפסוק זה כתוב "עד הגל הזה", הרי שזו עדות של הגל, שהגל מעיד, והמילה עד קודמת למילה גל. מאידך כתוב "ויעקב קרא לו גלעד" (שם פסוק מ"ז), ובפסוק זה גל קודם לעד. א"כ צ"ל מדוע פעם עד קודם לגל ופעם גל קודם לעד. ויש לזכור שעד הוא הגימ' של השם אכדט"ם בעוד שגל הוא הגימ' של הג' אותיות אמצעיות דאכדט"ם. עד כאן הדברים הכתובים והברורים בתורת הקדמה.

מיתת רשב"י היא זמן שמחה

והנה ענין מותו של רשב"י מסופר באידרא זוטא. הרי

והנה כמו שידוע מאד, ימים אלו שמזמן הקרבת העומר עד חג השבועות, יום החמישים, "תספרו חמישים יום" (ויקרא כ"ג ט"ז), אלו ימי דין (שער הכוונות דרוש ז' מדרושי הפסח). בתחילת הזמן היתה הבאת העומר, שהוא מאכל שעורים, מאכל בהמה (רש"י סוטה ט' א'). והנה שעורים הוא מלשון שיעור, שזו הקיצבה והגבול עד יום החמישים שאז היתה הבאה של חיטים, חיטה מלשון חטא, לתיקון החטא. אם כן הימים הללו הם ימי דין. ימי הדין הללו אינם שווים במדרגת הדין שבהם, ויש בהם נקודות שינוי. אחת מנקודות השינוי היא בל"ג בעומר. באתגליא אנו רואים שפסקו תלמידי רבי עקיבא למות (ספר המנהיג הלכות אירוסין סוף סימן ק"י בשם בעל המאור). ומאידך ביבמות (ס"ב ב') כתוב שמתו מפסח ועד העצרת [אמנם בעל המאור גרס שם פרוס העצרת], ובפע"ח (שער ספה"ע פ"ז) כתוב שרשב"י נפטר בל"ג בעומר כי היה מתלמידי ר"ע. אבל לקמן נלך במהלך שבל"ג בעומר פסקו מלמות.

ענין אכדט"ם

אבל נתבונן ביתר עומק. הנה ככל שדבר מתרחק מן השורש, כך הוא יותר דין, וככל שהוא מתקרב לשורש, הוא יותר רחמים. במשל גשמי - רחמי האב על בנו, פחות מכאן על בן בנו, ועוד פחות על בן בן בנו. וה"ה בקרובים, ככל שהם קרובים אליו יותר, כך הוא מרחם עליהם יותר, וככל שהם רחוקים ממנו, מידת הדין שולטת יותר. והנה ידוע ששם א'להים מראה על מידת הדין, שהוא תקיף ובעל היכולת ובעל הכוחות כולם (או"ח סימן ה'). וידוע כלל יסודי מאד בשמות, שכל האותיות הקודמות לאותיות שבשם הן יותר קרובות לשורש (שער הכוונות דרוש ב' מדרושי הפסח). לכן השם אכדט"ם המתקבל ע"י החלפת אותיות השם א'להים באותיות

מיתת רשב"י היא חיים

שזה בעצם החיבור של אכילת החרובים עם שתית המים חיים, שזה בחינת "עץ חיים היא" (משלי ג' י"ח). אלו היו חייו. ובמיתתו הוא בירר לעצמו מקום אצל אחיה השילוני, שתלמידו הבעש"ט (עי' תולדות יעקב יוסף פרשת בלק) קרא לו בעל ח"י [בעל חיה-יחידה], כמו שידוע בחסידות חב"ד (עי' ספר השיחות ה'ש"ת עמ' 951). אותם מים חיים שהיו לו במערה, הוא אותו מקום שבירר לעצמו בעולם עליון אצל אחיה השילוני.

יוחאי - חי טוב

והנה בלשון הגמרא ובלשון חז"ל הרבה פעמים רבי שמעון בר יוחאי נקרא בר יוחאי (עי' שבת שם, מעילה י"ז א', בר"ר ע"ט ו'). והנה יוחאי הוא חי י' ו' א'. וי' ו' א' עולה י"ז שהוא גימטריא של טוב. דבעץ הדעת ישנה בחינת טוב ורע, אבל העץ חיים כולו טוב. וזאת היא בחינת יוחאי, חי טוב. על שם כן רשב"י נקרא בר יוחאי, זה בחינת יוחאי, זה חייו שהוא שתה מן המעין י"ג שנה. בשרו נעשה בקעים סדקים מחמת החול כמו שאמרו חז"ל (רש"י שבת שם ד"ה פילי). אבל "אשריך שראיתני בכך, שאלמלא לא ראיתני בכך לא מצאת בי כך" (שבת שם), שמכח החורבן הזה הגיע נקודת התיקון של המים חיים שהוא שתה, ועל שם כן נקרא בר יוחאי.

חיים עד העולם

הנה מובא באדרא זוטא (זח"ג דף רצ"ו ב') סדר הפטירה של רשב"י. ומילותיו האחרונות היו הפסוק "כי שם צוה ה' את הברכה חיים עד העולם" (תהלים קל"ג ג'), ונסתלק מן העולם. וכתוב באידרא שם, "א"ר אבא לא סיים בוצינא קדישא למימר חיים עד דאשתככו מילוי", הוא הספיק לומר את המילה חיים, אבל את המילים עד העולם לא סיים בוצינא קדישא למימר. "ואנא כתבנא", ממשיך רב אבא, "סברנא למכתב טפיי", רציתי לכתוב יותר, "ולא שמענא", יותר מזה לא שמעתי. "ולא זקיפנא רישא", לא הרמתי ראשי, "דנהורא הוה סגיי" האור שבקע מרשב"י היה אור גדול והיה ירא מהביט אליו, "ולא הוה יכילנא לאסתכלא, אדהכי אזדעזענא, שמענא קלא דקארי ואמר ארך ימים ושנות חיים יוסיפו לך. שמענא קלא אחרא חיים שאל ממך וכו'". הרי שמבואר שרשב"י סיים את חייו בעוה"ז במילה חיים. חיי רשב"י היו בבחינת

שמחד ישנה סוגית חייו של רשב"י, ומאידך ישנה סוגית מותו. והנה כתוב בזוהר הקדוש שרשב"י בירר לעצמו את מקומו בגן עדן יחד עם הנביא אחיה השילוני (זח"א ד' ב'). ויש להבין מדוע דוקא עמו. והנה בהקדם, יום מיתתו של רשב"י, שהוא זמן שמחה לכל כבקשתו של רשב"י (ספר מורה באצבע לחיד"א אות רכ"ג), הוא השמחה בעצם. דמחד גיסא, בחטא אדם הראשון נגזר המות, "ביום אכלך ממנו מות תמות" (בראשית ב' י"ז), שזה ביטול האדם. אבל מאידך גיסא, מיתתו של רשב"י היא בחינה של מיתה בקדושה, של הפשטת לבוש וקבלת לבוש חדש, ואינה בחינה של ביטול עצם האדם כפי שהיא לפי התפיסה שהאדם הוא הוא גופו. דהרי כמו שאדם המקבל לבוש חדש מברך על כך שהחינו, כי זה זמן שמחה עבורו, כך מיתה, כאשר היא באמת מהמקום האמיתי שלה, שהיא הפשטת לבוש וקבלת לבוש חדש, היא זמן שמחה, וזו היא בחינת מיתתו של רשב"י. הרי שישנה מיתה שהיא נובעת מהחטא של עץ הדעת ש"ביום אכלך ממנו מות תמות", שהיא בתפיסה שמיתה היא ביטול, היא שלילה, "כל מאן דנחית מדרגא קדמאה דהוה ביה, קארי ביה מיתה" (אד"ר דף קל"ה ב'), ירידה מדרגתו זוהי מיתתו. וישנה מיתה שהיא להיפך, שהיא עליה של מדרגה. מיתה של טומאה היא ירידה ממדרגה. מיתה של קדושה היא עליה במדרגה. ולכן שעת מיתתו של רשב"י, שהוא כמובן לא ירד מדרגה אלא עלה, היא זמן שמחה. בדומה לכך שקניית בית חדש או בגד חדש וכד' זהו זמן שמחה ולכן מחייבים ברכה.

למה בירר רשב"י מקומו בג"ע עם אחיה השילוני

לכן כאשר היה רשב"י ואלעזר בנו במערה, ונעשה להם נס כדאיתא בגמרא (שבת ל"ג ב') ובזוהר הקדוש (ז"ח ריש כי תבא), שיצא עץ חרובים ומעין מים, הרי שבדאי לפי פשוטם של דברים הנס היה כדי שיהיה להם מה לאכול ומה לשתות, אולם כל משכיל מבין שעץ חרובים הוא בחינת החורבן שבא לעולם מהאכילה הראשונה, ומנגד היה לו מעין שדינו כמים חיים, היפך החורבן שהוא בחינת המיתה. ובזה שרשב"י שתה מן המים הוא תיקן את אכילת החרובים, את החורבן שבא לעולם. והנה רשב"י היה במערה י"ב שנה, ואחר כך עוד י"ב חודש (גמרא שבת שם), עד שיצא עם כח האחדות המוחלטת,

מיתת רשב"י היא חיים

עץ החיים, כך היה מהלך חייו, וכך הוא סיימם. אולם ביתר עומק, הוא לא סיים את החיים, אלא הוא המשיך את החיים. הגדרת הדבר - חיים אין להם הפסק, המות הוא הפסק. עד כמה שזה חיים, אין לזה הפסק.

מיתת נשיקה

ויש להבין, האם סיים בוצינא קדישא לומר את הפסוק עד סופו ורק דרב אבא לא יכול היה לשמעו כי קולו נחלש, או שהוא באמת לא סיים. האם אמר או לא אמר. האם סיים או לא סיים. דבר אחד ברור, עד חיים הדיבור היה בקול, מכאן ואילך או שלא היה דיבור או שהיה דיבור שאינו יוצא לחוץ. עומק הדבר, מכח הדיבור של רשב"י הוא הגיע עד מדרגת חיים. למעלה ממדרגת הדיבור, היתה מיתה, מיתה של עליה כפי שנתבאר לעיל. בחיים יש דיבור. במיתה אין דיבור. במשה נאמר "פה אל פה אדבר בו" (במדבר י"ב ח'), בחייו. אבל מת מיתת נשיקה. שמיתת צדיקים היא בבחינה של מיתת נשיקה כביכול, כמו במשל גשמי שכאשר יש נשיקה אין דיבור, כאשר יש דיבור אין נשיקה. נשיקה היא בשפתיים חתומות. ועל רשב"י כתוב שהיה בו בחי' משה (עיי' זח"ג אד"ר דף קל"ב ב', עיי' בזוהר מהד' וילנא הגה"ה קודם בראשית דף י"ד ב', עיי' ספר ליקוטי הש"ס לאריז"ל מסכת שבת ד"ה שמעון). והנה יש זוג שהוא בחינת דיבור, כמו שאומרת הגמרא בכתובות (דף י"ג א') "ראוה מדברת וכו' מאי מדברת וכו' ר"א אמר נבעלה". ויש זיווג שני שהוא זיווג של נשיקין (עיי' ע"ח שער ל"ט דרוש ט', ובעוד הרבה מקומות). הרי שהיו כאן ב' הבחנות של זה לפנים מזה. החיצונית יותר היא ההבחנה של דיבור, ומצד זה נעצר בוצינא קדישא במילה חיים, שעל זה נאמר "חיים שאל ממך ארך ימים ושנות חיים יוסיפו לך" (תהלים כ"א ה'). זה המהלך של הדיבור שבו הפסיק רשב"י את חייו והמשיך באופן אחר במילים יותר אמיתיות. אבל מצד "ולא שמענא" היתה כאן תפישה פנימית יותר. מצד כך ישנה הבחנה של דבר שלא בא לידי גילוי של השמיעה ושל הדיבור, או ביתר עומק, הוא לא בא לידי מילול אלא נשאר גנוז פנימה. וזוהי ההבחנה הפנימית דמיתת רשב"י.

קטטה בהלוית רשב"י

ננסה בעזר ה' להסביר את ההבחנה הפנימית. בהקדם,

הנה בסוף האידרא זוטא (זח"ג רצ"ו ב') מסופר צורת הקבורה של רשב"י. רשב"י נפטר במירון, ובאדרא מסופר "אתו טריקין ומארי תריסין דכפר ציפורי", באו מהעיר ציפורי הסמוכה בעלי זרוע בעלי שליטה שרצו שרשב"י יקבר בעירם. "וטרדא בהו בני מרוניא, צווחין בקטירין". אלא שאנשי מירון התנגדו, משום שרצו שרשב"י ייקבר במקום בו נפטר, שם השיב את נשמתו לבוראו. "בתר דנפק פוריא", כנראה שבני ציפורי היו תקיפים והצליחו להוציא את מיטתו של רשב"י. "הוה סליק באוריא". המיטה של רשב"י התרוממה באויר, וממילא כבר לא היה שייך לריב. "ואשא הוה להיט קמיה. שמעו קלא, עולו ואתו, ואתכנשו להלולא דרבי שמעון, יבא שלום, ינוחו על משכבותם". לפי פשוטו האדרא מספרת לנו מעשה שהיה. אבל כמובן שיש כאן עומק. ישנה כאן נקודה פנימית בשאלה האם רשב"י ייקבר במירון או בציפורי. והנה ציפורי הוא מלשון ציפור, והמצורע המטהר צריך להביא שתי צפורים חיות (ויקרא י"ד ד'), ומביא רש"י מדרש חז"ל (ערכין ט"ז ב') "לפי שנגעים באין על לשה"ר, שהוא מעשה פטופטי דברים, לפיכך הוזקקו לטהרתו צפרים שמפטטין תמיד בצפצוף קול". זו בחינת ציפורי. ובחינת מירון היא בכך שמירון בגימטריא ש"ו, שהיא שורש של המילה שוה השתוות וכו', ויתבאר לקמן.

בחינת ציפורי ובחינת מירון

ונבאר כיצד שתי בחינות אלו, ענין החיים והמיתה, הדיבור והשתיקה, שהזכרנו לעיל - חד הם. ציפורי היא ההבחנה דנקודת סיום החיים, שרשב"י סיים בדיבור, ודיבור הוא ענין ציפור המפטטת תדיר. ומהות הדיבור הוא חיים, כמו שכתוב "ויהי האדם לנפש חיה" (בראשית ב' ו'), ותרגם אונקלוס "לרוח ממללא", כידוע. א"כ מכח התפישה שרשב"י סיים דיבורו במילה חיים, היה צריך להיקבר בציפורי. אמנם זה התלבש באינשי דלא מעלי, אבל סוף סוף היתה נקודת תביעה שייקבר בציפורי. מה שאין כן מצד הסיום עד עולם שרב אבא לא שמע, אין זה במקרה כמובן. דהנה ידוע (ר"ה ל"ב א', ועוד הרבה) שבעשרה מאמרות נברא העולם, ותשעה כתובים והעשירי - בראשית - לא כתיב ביה מאמר.

מיתת רשב"י היא חיים

מות דף נ"ט ב', ועיי"ש בפירוש הסולם אותיות נ"ט-ס'), שהיה בכוחו של רשב"י להביא גשמים בלא תעניות כלל, שהיה בבחינת צדיק גוזר והקב"ה מקיים (עי' תענית כ"ג א' לענין חוני המעגל). ועומקם של דברים הם - תענית נצרכת עד כמה שאין אופן אחר לבטל את התאניה ואניה. מה שאין כן אצל רשב"י, שהוא בבחינת "ותגזור אומר ויקם לך" (איוב כ"ב כ"ח) - לא היה צורך בתעניות. במקום אחר מבואר בזהר הקדוש (זח"ג אד"ז דף רפ"ח ב'), שהקפדת רשב"י שלא לבטל שלש סעודות בשבת ביטלה ממנו הצורך בתעניות. מחמת שייכותו לאכילה דקדושה לא היה מקום לתענית. מהו עומק הדבר. כפי שנתבאר, שורש התענית הוא תיקון לחטא הראשון של האכילה "ביום אכלך ממנו מות תמות". דכל האכילות באות מכח אותה אכילה ראשונה, ולכן הן מולידות מוות. כאשר ישנה צרה, שהיא התפשטות אותו המוות באופנים שונים ומשונים, התיקון הוא לתקן את נקודת השורש שהולידה את שורש הקלקול שהיא האכילה הראשונה. זה עומק הדין של תענית. ודאי שישנן עוד סיבות אמיתיות, אבל לענייננו התיקון של התענית הוא תיקון לנקודת האכילה הראשונה שמכוחה בא החטא לעולם. ומכיון שאין הערוד ממית אלא החטא ממית (ברכות ל"ג א'), לכן ישנה תענית. אבל אצל רשב"י לא היתה תענית מפני שלא היה חטא, ולפיכך אצלו היתה אכילה וקדושה.

משה הוא יראה ורשב"י אהבה

והנה משה רבינו היה במהלך הפוך מרשב"י. כאשר הוא קיבל את התורה, לא אכל ולא שתה ארבעים יום (שמות ל"ד כ"ח). בודאי שזה היה גם מצד כך שהוא עלה למעלה, והוצרך להשוות את עצמו למלאכים. אבל היתה שם גם אותה נקודה שבאה לבטל את החטא של האכילה הראשונה, ומכח כך קיבל משה את התורה. לכן מעמד הר סיני היה בהבחנה של למען "אשר ילמדון ליראה אותי כל הימים" (דברים ד' י'), באימה וביראה וברתת ובזיע (ברכות כ"ב א'), כידוע. מעמד הר סיני לא היה גילוי של אהבה אלא גילוי של יראה. מה שאין כן אצל רשב"י כמו שידוע (זח"ג אד"ר קכ"ח א') שרשב"י אמר "אנן בחביבותא תלייא מילתא". א"כ ישנה הבחנה שאצל משה העיקר הוא יראה, "מה ה' שואל מעמך כי אם ליראה" (דברים י" י"ב), "אין לגבי משה מילתא

המאמר העשירי הוא השתיקה שלמעלה מן הדיבור, בבחינת הבראשית שהיא ההשתוות. הדיבור כל עניינו חילוק, משא"כ השתיקה מהותה השתוות, ואכמ"ל. והנה רשב"י לא הספיק לסיים את הפסוק, ונפטר והתעלה למעלה מהמדרגה של הדיבור, שמצד זה היא התפיסה שהיה צריך להיקבר במירון. כמו שכותב בעל חובות הלבבות (שער ט' הוא שער הפרישות, פ"ה), שהאבר הקל ביותר שיש באדם הוא הלשון. והשתיקה היא בעצם הביטול של שורש התנועה הקלה ביותר שיש באדם. שורש התנועה של הבריאה - הדיבור - הוא בבחינה של דבר לדור (סנהדרין ח' א', רש"י דברים ל"א ז'), הנהגה. והשתיקה היא בחינה של התבטלות. שם סיים רשב"י בעומק את חיו, לכן ממילא מיטתו עלתה למעלה, דהוא לא שייך לציפורי, הוא למעלה מכך.

אור וכלי

והנה ודאי שכל דבר יש לו שורש באור ושורש בכלי. ולפיכך גם סיבת קבורתו של רשב"י במירון יש לה שורש באור ושורש בכלי. מצד האור, זו הנקודה הפנימית שהיא למעלה מן הדיבור שהיא מקום ההשתוות, מירון בגי' ש"ו. אולם מצד הכלי, הסיבה היא שרשב"י העיד על עצמו (זח"ג אד"ז דף רצ"ה ב') שכל ימיו נזהר לא לטעות ביחודים חוץ מפעם אחת כאשר היה בכפר מירון, שגג ביחוד, ומאותו יום נזהר טפי. הרי שמקום השגגה היה במירון, ולכן שם השורש למקום הקבורה שלו, למקום המיתה שלו, מצד הנקודה של הכלי שאיננו זך. כל דבר יש לו אור ויש לו כלי. הכלי אינו מתוקן לגמרי, דאל"כ "בלע המות לנצח ומחה ה' כל דמעה מעל כל פנים" (ישעיה כ"ה ח'). השורש מצד האור היה ההשתוות שבמירון. משא"כ שורש הקבורה מצד הכלי, הוא מפני שיש שם שורש של נקודה שלא ניתקנה. מצד כך היה השורש של הטעות שנתקיימה במקום מירון. מצד כך - שם קבורתו, כי זה מקום מיתתו, ביטול היחוד, ביטול החיים - בחינת המוות.

רשב"י לא נצרך לתענית להוריד גשמים

הנה מצינו שנקבעה מסכת שלימה בש"ס - מסכת תענית - לפרט את דיני התעניות, בעיקר על עצירת גשמים. מאידך, מצינו בזהר הקדוש (עי' זח"ג אחרי

מיתת רשב"י היא חיים

ניתנה לרשב"י רשות לגלות

ממנהגי כנסת ישראל לירות בחץ וקשת בל"ג בעומר. מקור המנהג מובא בבני יששכר (אייר מאמר ג' אות ד') בשם הרבי מרימנוב, משום שבזמן רשב"י לא נראתה הקשת בענן (ירושלמי ברכות פ"ט ה"ה דף ס"ה א'). והנה החץ הוא ישר והקשת היא עגולה, חצי עיגול. עומק הדבר. דהנה כתוב בזוהר הקדוש כמה פעמים שעל אף שבכללות, ההבחנה של סוד צריכה להיות נעלמת, ולא להיות גלויה לכל, ולכן מי שיודע את הסוד צריך להעלים אותו ולא לגלות אותו, מ"מ רשב"י ניתנה לו רשות לגלות ולפרש הדברים, מחמת שהוא עלה ונתעלה לכן יש לו היתר לפרש את הדברים ולא להעלים אותם, ולכן במיתתו חזרו ונתעלמו הדברים (עי' זח"ג שלח דף קנ"ט א', תק"ז ריש ההקדמה, תק"ז ריש ההקדמה האחרת דף י"ז א', הקדמת רח"ו לעץ חיים ד"ה ואמנם עם היות זה פשוט ומבואר, שער מאמרי רשב"י על משפטים דף ק' ב' ד"ה בריה דיוחאי). ועומק אותה נתינת רשות, אין הפירוש שקיבל היתר לגלות, אלא ההגדרה היא שהוא נמצא באותו מקום ששם אין מסכים המעלימים. ישנו מקום שהוא גילוי והעלם, ומצד כך יש פשט רמז וסוד, הפשט הוא הנגלה, הסוד הוא הנעלם. מה מעלים את הסוד - החטא. כאשר אין מציאות חטא בעולם, אזי אין העלם. ודאי שבדקות יש העלם יותר גדול, אבל שורש ההעלמים בבריאה הם בהבחנה של חטא. "כי אם עוונותיכם היו מבדילים ביניכם לבין אלקיכם" (ישעיה נ"ט ב'). המקום הפנימי הוא מקום שאין בו חטא ואם אין בו חטא אין בו נקודה של העלם. ולכן רשב"י יכול היה לדרוש טעמא דקרא (יבמות כ"ג א', ועוד מקומות), כי לא טעם טעם חטא, ולכן אין לו נטיה בהשגת הטעם. זוהי בחינת תורתו של רשב"י. מי שנמצא במקום שיש שם גילוי והעלם, עליו נאמר שהוא צריך להעלים. אבל מי שנמצא במקום שאין שם מסכים ממילא הוא מגלה, זו תורתו של רשב"י.

חץ וקשת

נחזור למה שהזכרנו שההבחנה של ל"ג בעומר היא הבחנה של גל ואבחנה של עד, "ויעקב קרא לו גלעד".

זוטרטא היא" (ברכות ל"ג ב'). מה שאין כן אצל רשב"י, העיקר היא האהבה, ולכן התיקונים לא באו מנקודה של תענית, אלא מנקודה של אכילה דקדושה. ועומק הדבר שהיה אוכל שלש סעודות בשבת, כי שבת היא בחינת אכילה דנשמתא ולא אכילת הגוף (עי' זח"ב ויקהל ר"ה ב'). כל שורש הקלקול היה מאכילת הגוף, אבל בשבת קדש האכילה היא של הנשמה.

יום פטירת משה תענית, יום פטירת רשב"י הילולא

ומכח כך רשב"י השפיע אל כל העולם כולו, הוא רשב"י שיכול היה לפטור את כל העולם כולו ממידת הדין (סוכה מ"ה ב', ועי' ירושלמי ברכות פ"ט ה"ב דף ס"ה א' בענין אחיה השילוני). וכל זאת מחמת שהוא פוטר את העולם ממידת הדין בנקודת השורש שבו ולא רק בנקודת הענף שבו. נקודת הדין בשורש היא מתחילת חטאו של אדם הראשון. ולכן ביום מיתתו של רשב"י הקדוש הוא זמן הילולא לכל. מאידך, ביום מיתתו של משה רבנו שחל בז' באדר, יש מנהג לצום (או"ח תק"פ ב'), בעיקר החברא קדישא. מה שאין כן בזמן מיתתו של רשב"י, המנהג הוא בדיוק הפוך - לשמוח. מהו שנא האי מהאי. ממה נפשך, עדיף לצום ביום המיתה או עדיף לשמוח. עולו ואתו ואתכנשו להילולא דרבי שמעון (זח"ג אד"ז דף רצ"ו ב'). משה היה מצד שורש נקודת הקיום ליראה, שורש הביטול של הרע. ולכן מצד כך, יום מיתתו יום ז' באדר הוא יום תענית. מה שאין כן, ההבחנה אצל רשב"י היא בדיוק להיפך, "אנן בחביבותא תלייא מילתא". יכולני לפטור את כל העולם כולו ממידת הדין בכח שלש סעודות של שבת. הרי בשבת אסור להתענות [מלבד תענית חלום (או"ח ר"כ ב', רפ"ח ה')], ועוד "וקראת לשבת ענג לקדוש ה' מכובד וכבדתו" (ישעיה נ"ח ג'). שורש התענית באה מששת ימי החול, מהאכילה שאדם הראשון אכל ביום השישי. אילו היה מחכה לשבת כבר לא היה איסור אכילה מעץ הדעת כמו שמבואר ברבותינו (חסד לאברהם מעין א' נהר ו', באר מים חיים בראשית פ"ב בשם הש"ך על התורה). ולכן מיתתו של רשב"י זו מיתה הנקראת הילולא דרבי שמעון, "עולו ואתו ואתכנשו להילולא דרבי שמעון", הוא זמן שמחה לכל.

מיתת רשב"י היא חיים

התורה כולה, דיקא את כל הסתירות שבכל התורה כולה עד הסתירה האחרונה שאותה אי אפשר לישב, שהוא סוד הקושיה שמחד ישנם נבראים, ומאידך אין עוד מלבדו כפשוטו. וקושיה זו היא למעלה מן הבריאה, ולפיכך אין לה תירוץ בתוך הבריאה. הדרך השניה היא בדיוק הפוכה, דמעיקרא קושיא ליתא, דכאשר רואים תמונה ברורה מעיקרא ללא שום מסך וערפול, אזי אין קושיה. ההבדל בין עיגול ליושר הוא שטיבו של עיגול שהוא מגלגל את עצמו, מה שאין כן היושר צריך שידחפו אותו. ובעומק, בדרך כלל כמו שידוע, כאשר אדם עולה בהר והוא רוצה להקל על עצמו, הוא אינו בוחר את המסלול הישיר והתלול ביותר, אלא מעדיף להאריך דרכו בצורה של אלכסון כדי שהעליה תהיה יותר מתונה. דבר זה ברור ומוחש למי שניסה. עומק הדבר, ישנה תורה שהיא בבחינת עץ הדעת. פירוש הדבר בעצם שיש לנו שני דינים ויש לנו את האמצע שמכריע. אבל זו תורה שמתגלה מכח קושיות. אנחנו מגלים את שני הדינים ואת נקודת האמצע ואז מבררים כל ערפול וקושיה שישנה בתורה הקדושה. זה מהלך אחד בסוד התורה שקיימת בידנו השתא, בסוד עץ הדעת, ומצד כך הדברים אינם מגלגלים את עצמם בעצם, אלא צריכים ליבון ובירור. זהו המהלך של התורה המושרשת בעץ הדעת. מה שאין כן מצד הגילוי הפנימי של הדעת מלעילא לתתא ולא מתתא לעילא, מעיקרא רואים ברור מהו צד אחד, מהו הצד שני, מהו נקודת האמצע, והכל עומד ברור. א"כ מכח כך אין צריך להקשות ולישב. מכח כך הדברים עומדים במקומם בבירור מעיקרא. רק כאשר באים מתתא לעילא אזי ישנו העלם וישנן קושיות, וצריך למצוא ראשית את שני הצדדים. כי מי שרואה את הסוגיא כפי פשוטה, רואה רק צד אחד. וצריך לעמול ראשית לראות שני צדדים, ואח"כ לדעת להיכן לשייך כל דין, ולאחר מכן לראות את האמצע. כל זה מתתא לעילא. מה שאין כן מלעילא לתתא אין טשטוש, רואים ברור. כאשר המהלך הוא מתתא לעילא, על זה נאמר (ב"מ י"ז ב') "אי לאו דדלאי לך חספא לא משכחת מרגניתא תותיה", אילו לא הרמתי לך את החרס לא היית מוצא את המרגלית שהסתתרה מתחתיה. מתתא לעילא ישנם הסתרים ועיכובים. משא"כ מעילא לתתא אין קושיא ואין עיכובים. זו בחינה של מעין שאין מימיו מכזבים. במהלך

והנה זו היא אותה ההבחנה של חץ וקשת. הקשת הוא הגל והחץ הוא בבחינה של עד. והנה עד הוא אותיות דע, וכמו שידוע, הדעת מבדלת, הדעת מכרעת, הדעת מחברת, בין הקוים שבצדדים, והיא הקו האמצעי (עי' שערי אורה השער החמישי הספירה הששית, ובעוד אין ספור מקומות). לכן החץ הוא הדעת הוא העד. ומאידך ישנה כאן אבחנה של גל – גלגל, עיגול, קשת. בל"ג בעומר מתגלה בעיקר הגל – זו נקודת השינוי, כי אותיות לה"י דאלקים השתנו לכד"ט גימ' גל. אבל עד אותיות דע, הוא הגימ' של גל בצירוף עם האות הראשונה והאחרונה של אלקים.

תורת בריסק

נבאר את עומק הדבר. בתורה המונחת השתא בידינו, עיקר המהלך הוא במהלך של דעת. כלומר, כל דבר ודבר בעצם מתחלק לשלושה חלקים. כפי ששגור בפי כל, תורתו של רבי חיים מבריסק באה לבאר כיצד בכל נידון ישנן שתי הבחנות, שני דינים. מה שנראה על פני השטח כאחד, ולכן נוצרת סתירה בין הדינים, כאשר מבינים שבאמת אין כאן אחד אלא שניים, אזי אין סתירה, כי הדין האחד שייך להבחנה הראשונה והדין השני שייך להבחנה השניה. זו במילים קצרות מאד תורת בריסק, והיא אור גדול מאד. אבל ברור לכל מבין שישנו קו אמצעי. אין הכוונה שכל דבר מתחלק לשלושה דינים שונים, אלא שכל דבר מתחלק לשני דינים ויסוד אמצעי שהוא מבדיל מכריע ומחבר ביניהם, והוא הדין השלישי. וזו התורה שצריכה להתגלות אחרי התורה של רבי חיים מבריסק. בכל תורה של רבי חיים מבריסק צריך להעמיד את שני הצדדים, את שני הדינים, ואח"כ להעמיד את הדין האמצעי שמבדיל מכריע ומחבר ביניהם.

עיגול ויושר בחינת מעילא לתתא

הנה הרמח"ל כתב יסוד עמוק באיגרות (ירים משה איגרת ל"ט עמ' קע"ג, מה שנוגע לכאן הועתק בהקדמה לספר הכללים מהד' פרידלנדר), שהוא לא כותב בלשון קושיא ותירוץ, אלא הוא מעמיד את היסודות והקושיות נופלות מאליהן. ישנם שני אופנים בכללות כיצד ליישב סתירות. הדרך האחת היא בדרכה של תורת בריסק, כנ"ל, ומכח כך אפשר לישב את כל הסתירות שבכל

מיתת רשב"י היא חיים

של דעת מתתא לעילא יש מעכב. מה שאין כן דעת מלעילא לתתא אין לה מעכב, אין לה מונע, אין לה מפריע.

דין המשתלשל מן הרחמים

וזהו היחוד של הגל והעד. באמת זה לא רק יחוד של גל והעד, אלא עצם העד נבנה בצירוף של גל, שהרי הע' ד' הוא צירוף של הל' ג' עם הא' מ'. זה דעת בבחינה שיעקב קרא לו גלעד. העד נבנה על גבי הגל. זה מהלך אחר לגמרי של תורה. המהלך החיצוני בהשגת התורה זה בכח הליבון וכח הבירור, שהיא בחינת היגיעה והעמל, בחינת שאין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה (ברכות ס"ג ב'), משחיר שיניו עליה, על ידי סיגופים ותעניות, דיקא תענית (פרקי אבות פ"ו), התורה נקנית וכו' במיעוט דרך ארץ במיעוט תענוג במיעוט שינה). מה שאין כן מצד ההבחנה של מלעילא לתתא, זו ההבחנה של בשבועות ניתנה תורה. "הכל מודים בעצרת דבעינן נמי לכם, מאי טעמא, יום שניתנה בו תורה" (פסחים ס"ח ב'). זו תורה שבאה מלעילא לתתא, ממילא זה חיבור של הדעת עם הגלגל. זו בחינת יומו של רשב"י שהוא בחינת ל"ג בעומר. בפשטות כוונת הדבר שבל"ג בעומר יש מיתוק הדין. דהרי יש דינא קשיא ויש דינא רפיא (זוח"א ר"א א'), ובל"ג בעומר זהו דינא רפיא וזו אמת. אבל העומק שבדבר הוא של"ג בעומר הוא דין שבא בצירוף לנקודת הרחמים הפנימית, דין שמשתלשל מן הרחמים, שבא מלעילא לתתא והרחמים גלויים בו. זה בעצם דין ממותק שאינו מעכב. דין עניינו גדר – אם אין לדבר גדר, הוא לא דין. יצחק שהוא מידת הדין בגימטריא גדר (ע"ה), הוא גבול של כל דבר, בחינת הדעת המבדלת דעת המכרעת דעת המחברת, הנותנת לכל דבר גבול. בל"ג בעומר הגבול בא מלעילא לתתא, הדין אינו בא באופן של קושיות. כאשר הדין בא מתתא לעילא הוא בא באופן של קושיות, כמו שאומרת הגמרא בנדרים (ל"ז א') שאין מלמדים את התינוקות דבר חדש בשבת כדי שלא להקשות ולהכביד עליהם. שמבואר בדברי רבותינו שצורת הלימוד בששת ימי המעשה היא בבחינת קושיא ותירוץ, ובשבת קדש בבחינת מן מן השמים. זו בחינת תורתו של רשב"י שהסיבה שלא היה צריך לתעניות זה מחמת שאכל שלוש סעודות של

שבת. זו היתה תורתו, לא ניתנה התורה אלא לאוכלי המן (תנחומא בשלח פ"כ), וכפי ערך האכילה כך ערך התורה. לרשב"י שכוחו היה משלש סעודות של שבת, זה היה כח תורתו בבחינה "כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם כי על כל מוצא פי ה'" (דברים ח' ג'). כפי גילוי מוצא פי ה' שנמצא באכילה, כך הערך של "כי ה' יתן חכמה מפיו דעת ותבונה" (משלי ב' ו'), שזה גילוי התורה שבקרבו.

כח תורתו של רשב"י

ומכח כך יש גילוי לעומק אחר של גדרי תורה. זה העומק של התורה שרשב"י גילה ביום מיתתו. התורה שרשב"י גילה ביום מיתתו, זו תורה שמגיעה מאותה נקודה של גילוי של האחדות של הגל בעד. זו תורה שמגיעה ממקום קבורתו שהוא דיקא מירון ולא ציפורי. זו תורה שמגיעה מכח כך שהוא לא הספיק לסיים את הפסוק. בכח תורתו מגן לנו. התורה בעומק שמתגלה, היא התורה הפנימית, כפי שמבואר בזוהר הקדוש (ז"ח בראשית מאמר כשחלה ר' שמעון, דף י"ט א', אות תת"ג במהד' הסולם), שאדם הראשון ביקש מרשב"י שלא יגלה את חטאו. עומק הדבר, אם זה הוה אז מגלים את זה, אבל העבר אין. אצל רשב"י שהחטא היה בבחינה של עבר ולא בבחינה של הוה, אין מקום לגילוי של החטא. "עולו ואתו ואתכנשו להילולא דרבי שמעון". שמעון כמו שידוע זו מידת הדין, "שמעון ולוי אחים כלי חמס מכרותיהם בסודם אל תבוא נפשי בקהלם אל תחד כבודי כי באפם הרגו איש וגו'" (בראשית מ"ט ה'-ו'). זו מידת הדין. אבל זה דין שבא מעילא לתתא ולא דין שבא מתתא לעילא. זהו כח תורתו של רשב"י. מי שלא זכה לאותו אור עליון שבא מלעילא לתתא, אזי הוא צריך הדרכה ארוכה איך מגיעים מתתא לעילא, שזה סדר של בנין המחשבה איך לבנות את המוחין בקדושה. ביום מיתתו של רשב"י, כשהוא גילה תורה, הוא גילה מוחין, הוא גילה מוחין שבאים מלעילא לתתא. סגולת היום, האור של היום, שאולי ידבק באדם ולו רשימו קל מאותו אור עליון של תפישה של דעת שהיא בבחינה של גל-עד. ■ מספר מועדי השנה

היא לא עקירתו ועלייתו למקום אחר, אלא, הוא מחובר לשורשיו במקום גידולו, והוא עולה מעלה מעלה. זה מדרגה הנקראת אברהם אבינו – "האדם הגדול בענקים". המדרגה של אבר שמתגלה באברהם.

'באברהם נברא העולם, ביאורו ובהגדרה עוד יותר מדוייקת, אבר נקרא אבר כמו שהוזכר כבר לעיל, מלשון של "איברי להו", שבלשון ארמית, מלשון של בריאה, ובהיפוך האותיות, אבר, זה ברא. וזה נאמר בפרטות באברהם אבינו כמו שדורשים חז"ל כידוע מאד, "אלה תולדות השמים והארץ בהבראם". "אל תיקרי בהבראם אלא באברהם, באברהם נברא העולם", כלומר, אברהם נקרא אברהם מלשון "איברי", מלשון בריאה. בו נברא מציאות העולם, זהו כחו של אברהם אבינו.

– בהגדרה הכוללת, יש את הבריאה שנבראה כביכול מלעילא לתתא. זה ברא הבורא עולם, ויש את ה'איברי' שנברא, שהאדם בסדר עלייתו, עולה עוד שלב ועוד שלב. זה נקרא "באברהם נברא העולם". וזה הרי מחלוקת בגמ' בחגיגה של שמאי והלל, מה קדם למה, בסדר הבריאה, האם שמים קדמו לארץ. "בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ", או שארץ קדמה לשמים. "ביום עשות ה' אלקים ארץ ושמים", כלומר, 'שמים נבראו תחילה' זה מלעילא לתתא, שקודם השמים, ולאחר מכן ארץ, 'ארץ נבראה תחילה', זה מתתא לעילא, קודם ארץ ולאחר מכן שמים.

ובפרטות, מה שנאמר כאן 'באברהם נברא העולם'. אז לכאן. הקדוש ברוך הוא ברא מלעילא לתתא, ועבודתו היא, לבנות מתתא לעילא. זה 'בהבראם' 'באברהם'.

ג' החלקים באורייתא, וג' החלקים בברא עלמא' אבל יתר על כן. שזה עיקר הסוגיא, כוונת הדבר שנאמר 'באברהם נברא העולם'. כמו שהוזכר, אברהם נקרא "האדם הגדול בענקים", אז כפשוטם של דברים, שבעצם הוא צורת האדם השלם, שכולל את כל הקומה כולה. אבל בהגדרה מדוייקת יותר, "איסתכל באורייתא וברא עלמא", התורה מורכבת מטעמים, נקודות, תגים ואותיות. והבריאה שנבראה על ידי התורה. יש את טעמי התורה שמכחם נבראה הבריאה. ויש את מה שנברא. עד האותיות. יש את הסיבות. מדוע נבראה הבריאה, ויש את מה שנברא.

עצם הבריאה עצמה, היא אותיות, התנועה של הבריאה – היא נקודות, ככח הנקודות שמניע את הקריאה. וטעמי התורה. הם טעמי סיבת הבריאה. "איסתכל באורייתא, וברא עלמא". אז כשם שבאורייתא בכללות, יש ארבעה

אברהם אבינו, "אחד היה אברהם" "אחד קראתיו", "האדם הגדול בענקים". ועוד תארים שנאמרו על אברהם אבינו.

ה'אבר' שמתגלה באברהם אברהם, כמו שמבואר בדברי רבותינו זה אבר-רם, אבר-מה, וכמה וכמה צירופים. אבל הוא מלשון של אבר. זה אברהם. על דרך כלל, סתם אבר שמפורש בלשון של פסוק, זה קאי על אבר של יונה, כח הכנפיים לעוף, "מי יתן לי אבר כיונה" וכן ע"ז הדרך. כלומר, אברהם שכידוע הוא בגימטריא רמ"ח. יש את קומת הרמ"ח אברים, ומצד כך, יש שם תואר אבר על כל אחד ואחד מהרמ"ח אברים, אבל שם תואר אבר כללי, חל על הכח לעוף. על הכנפיים, שהוא האבר שהעוף עף בו. בו חל שם אבר.

כלומר, המהות של האברים שהם מקבילים הרי, לתרי"ג מצוות, רמ"ח אברים ושס"ה גידים כנגד רמ"ח מצוות עשה ושס"ה מצוות לא תעשה. עניינם ומהותם הוא מעין הכח של עוף שיש לו אבר לעלות ולהתרומם, זה גדר של רמ"ח אברים שנמצאים באדם, ולכן סתם שם תואר 'אבר' קאי על האבר שמרומם, שמעלה, שמצרף את המציאות של הדבר, לעילא. זו המדרגה הנקראת אבר.

הגדר 'גדול' בענקים וא"כ, שם תואר אברהם. רמ"ח אברים, שורש ה'אבר' זהו כחו של אברהם אבינו לעלות, להתעלות, וכמובן שיש חילוק בדבר, בין מדרגת העליה המתגלה בעוף שיש לו אבר, לבין מדרגת העליה המתגלה באברהם אבינו, עוף, כאשר הוא עולה. הוא נמצא במקום מסויים, והוא עולה למקום אחר. הוא מסתלק מהמקום התחתון שבו הוא היה, והוא עולה להיכן שהוא עולה. "אם תגביה כנשר, בין כוכבים שים קינך", עד היכן שהוא עולה.

אבל צורת אדם. צורת אברהם 'האדם הגדול בענקים' כמו שהוזכר בראשית הדברים, – 'הגדול' – כלומר, הלשון של גדול הוא בבחינת "אין לך כל עשב ועשב שאין לו מלאך שמכה עליו ואומר לו גדל", הגדילה, אין עניינה שהוא מסתלק מלמטה, והוא עולה למעלה, אלא, הוא בונה קומה שלימה, מתתא לעילא. זה צורת העליה, בצורת אדם, "האדם הגדול בענקים" כלומר, הוא גדול – מהמקום התחתון. עד המקום העליון, זה צורת האדם השלם, אבל לא שהוא עולה מתתא לעילא, ומסתלק מלתתא, אלא הוא גדל מתתא לעילא.

אברהם אבינו, המידה שלו מהי – "יוקח נא מעט מים" כמו שאומרים חז"ל כידוע, כמו מים שמשקים צמח, משקים עץ, ועל ידי כן הוא צומח, הוא גדל. "אומר לו גדל", הגדילה

ל"בהבראם" שמלעילא לתתא. ולכן ניטלה הכהונה משם, וניתנה לאברהם.

- ושם, עבודתו של אברהם - נעתקת משם העבודה לגלות את השם, וניתנת לאברהם אבינו העבודה לגלות את השם בעולם. זה אברהם אבינו שהקרא את שמו של הקדוש ברוך הוא בעולם. העבודה הזו מתחילה, היתה שייכת לשם, אבל היא נעתקה משם, והגיעה לאברהם, זה השלב הראשון של תכלית הבריאה - טעם הבריאה, לגלות את שמו יתברך. זהו אברהם אבינו שהקרא את שמו של קודשא בריך הוא בעולם. יש את הגילוי של שמו של אברהם אבינו, שאמר לו הקדוש ברוך הוא "ואגדלה שמך", אבל המכוון הוא לגדל שמו של הקדוש ברוך הוא בעולם - "הקרא את שמו של הקב"ה בעולם".

אברהם דבק בסיבת טעם הבריאה אבל יתר על כן. החלק הזה עוד היה שייך לשם, אבל יש את שני החלקים הנוספים שהם כבר שייכים רק באברהם אבינו. הסיבה השניה שהוזכרה בטעם סיבת הבריאה היא 'להיטיב לבריותיו'. 'חק הטוב להיטיב', שמכח כך נברא העולם להיטיב לבריותיו. ואברהם אבינו הרי, מידתו היא חסד. 'כי אמרתי עולם חסד יבנה', מדרגת אברהם אבינו שהיא חסד, ומידתו של אברהם אבינו, פנימיותה אהבה, חיצוניותה, נתינה, חסד. כידוע מאד. כלומר, אברהם אבינו במידה שלו שהיא מידת האהבה, מידת החסד, מידת הנתינה. הוא דבק בטעם סיבת הבריאה, מדוע נברא העולם. זה נקרא 'בהבראם, באברהם', 'באברהם', כלומר, אברהם מגלה, לא את מה שנברא בלבד, אלא הוא מגלה יתר על כן. הוא לא מגלה רק את האותיות, את מה שקיים בבריאה. הוא לא מגלה רק את הנקודות שזה תנועת הבריאה. הרמ"ח מצוות עשה, שהם התנועה, אלא הוא מגלה את הטעמים - שהם סיבת הדבר, שהם קודמים ל'היות' של הדבר. ה'היות' קיים. והתנועה קיימת מתוך ה'היות'. אבל טעם הדבר, מכריח קיום לפני הדבר עצמו, יש סיבה למה שמעיקרא הדבר יהיה קיים.

■ המשך בע"ה שבוע הבא מתוך סדרת בלביפדיה עבודת ה'.

שהם שלושה, טעמים, נקודות ואותיות - ותגים שהם שיתופא דאותיות, כך גם ב'ברא עלמא' מתגלה כל שלושת החלקים האלו.

מה שנברא. נברא מהאותיות. תנועת הבריאה, יסודה מהנקודות, הנקודות מניעות את הקריאה. סיבת הבריאה - נבראה מטעמי תורה.

ולפי"ז, "האדם הגדול בענקים" מה עניינו - הוא לא גדול רק באופן חיצוני, כקומה הנמצאת מתתא לעילא. ברור שלא זה מכוון הדברים, אלא הוא גדול, כלומר, הוא נמצא בכל תפיסת ההיקף של הדבר, ומאיפה שורש ההיקף שהוא נוגע בו - הוא גדול עד כדי כך, שהוא נוגע - לא רק במה שנמצא בתוך העולם, אלא במה שהוא סיבת העולם. וזה הרי, מדוקדק מאד. אברהם אבינו נאמר בו "בהבראם", כלומר, מה ש"באברהם נברא", היינו, שהוא סיבת הדבר שמכחו ועל ידו נבראה הבריאה, זה נקרא 'בהבראם'.

וא"כ, מדרגתו של אברהם אבינו היא, שהוא דבק בסיבת טעם ההיות של הבריאה.

סיבות הבריאה רבותינו מלמדים אותנו בכללות ממש, שלוש סיבות, מדוע נברא העולם. כמו שסידר הרמח"ל, הסיבה האחת, היא לגלות את שמו יתברך בעולם. שורש כל השמות כולם, שם הוי"ה. שאר שמות שאינם נמחקים, ושאר השמות וכינוייהם, ובהגדרה הכוללת, לגלות את שמו יתברך בעולם.

ההגדרה השניה שנאמרה מדוע נברא העולם, "להיטיב לבריותיו". 'חק הטוב להיטיב'. להיטיב לבריותיו.

הסיבה השלישית שמחמתה נבראה הבריאה, לגלות את יחודו יתברך שמו. אלו הם שלושת הסיבות הידועים כמו שסידר הרמח"ל. מדוע נבראה הבריאה.

גילוי שמו ית' - עבודתו של שם שנעתקה לאברהם לפי"ז, להבין ברור מאד, הרי בתחילתו של דבר, הכהונה היתה אצל שם, וניטלה משם וניתנה לאברהם, כלומר, מעיקרא הכהונה היתה צריכה להיות אצל שם. שם נקרא שם כמו שברור ופשוט. משום שכל עבודתו היא לגלות את השם שבדבר. רק כיון שהוא הקדים את אברהם להקדוש ברוך הוא, לכן ניטלה הכהונה משם וניתנה לאברהם. כלומר - הוא הקדים את הארץ לשמים. אברהם, הקנה שמים וארץ להקדוש ברוך הוא, ושם שהקדים את שמו של אברהם, לשמו של הקדוש ברוך הוא. כלומר, הוא הקדים את ה"בהבראם" שמתתא לעילא

שבת (פב, ע"ב) כי פליגי באבן מסמא, ר"ע סבר כנדה, מה נדה מטמאה באבן מסמא, אף ע"ז מטמאה באבן מסמא. ורבנן סברי כשרץ, מה שרץ לא מטמא באבן מסמא, אף ע"ז לא מטמאה באבן מסמא. ואבן מסמא, היא אבן כבידה.

והנה אבן יש בה כובד, כמ"ש (משלי, כז, ג) כבד אבן ונטל החול וכעס אויל כבד משניהם. ובגר"א שם, כי האבן בעצמו כבד מאוד. ובמלבי"ם (שם) האבן הוא כבד בפני עצמו אף אבן אחד. ועיין תוס' (כתובות, ד, ע"ב, ד"ה כל).

ושורש כבדות האבן, נתבאר בספר עמק המלך (שער יד, פרק צב) וז"ל, וז"ש הכתוב כבד האבן ונטל החול וגו', פירוש כבדים הם "הדינים". ובהשתלשלות לתתא, יצה"ר שמגביר הדין על האדם נקרא אבן, כמ"ש (סוכה, נב, ע"א), כי מכביד לבו של האדם כאבן (עיין באר מים חיים, ויחי, יח, ועוד). וכמ"ש אצל פרעה, כי אני הכבדתי את לבו, שנעשה לבו כאבן. וכנגד כך הנסקל נותנים אבן על לבו. סקל, ס-קל, ס-סטן-שטון, כמ"ש חז"ל שנכתב סמ"ך ראשונה בתורה אצל אשה ויסגור בשר תחתנה, כי נברא שטן עמה. וכאשר סוקלים האדם, מסירים את השטן, ועי"ז יוצא מכבדות ונעשה קל. והוא בחינת העלאת האבנים. כי הקל עולה והכבד יורד.

ועיין ליקוטי הלכות (ח"מ, פקדון וארבעה שומרים, ה"ג) וז"ל, וכבדות לב, הוא בחינת לב האבן, בחינת כבד האבן, היינו שיעקב לקח האבנים שהם בחינת כבדות לב הבא ע"י החקירות והקושיות של החלל הפנוי, ושם כולם מראשותיו, וישכב במקום ההוא, שהוא נקודת האבן השתיה, ששם נכללו כל האבנים בהאבן השתיה, עיי"ש.

והיינו, כי "אבן כבד", עולה בגימט' ע"ז, לשון עזות תוקף וחוזק, כבדות. אולם "כבד" עולה כ"ו, מנין שם הוי"ה. כי כאשר מאיר שם הוי"ה, ממתיק שורש הדינים שבאבן, ועי"ז נעשה הכבד קל ועולה למעלה. ואור זה מאיר ב"כבד" שבאדם, שצריך שיהא רך, אולם אם נתקשה כאבן, נעשה טריפה, כמ"ש בשו"ע (יו"ד, מא, ס"ג) י"א כבד שקשה כאבן טריפה (רוקח, ועיין ב"י ודרכי משה). ופעמים שהכבד עצמו יוצר אבן, עיי"ש (סימן נ, ס"ב).

שבת (קלה, ע"א) בן שמונה הרי הוא כאבן, ואסור לטלטלו, אבל אמו שוחה ומניקתו מפני הסכנה. וביבמות (פ, ע"ב) אמרו, דתניא, איזהו בן שמנה, כל שלא כלו לו חודשיו, רבי אומר, סימנין מוכיחין עליו, שערו וצפורניו שלא גמרו. ושורש כך שנעשה כולו אבן, הוא מלבו, כמ"ש

(קה"ר, א, א, טז) הלב הוא כאבן, שנאמר (יחזקאל, לו, כו) והסירותי את לב האבן. ובן שמונה, כולו לב, ולכך כולו אבן. ושלמות גילוי זה של "הרי הוא כאבן", נגלה בלידתו של משיח, כמ"ש בבראשית רבתי (ויצא) שרע מזלו, שביום שנולד בו ביום נחרב ביהמ"ק, ועוד רגלים יש לו ואינו הולך, אזנים יש לו ואינו שומע, עינים יש לו ואינו רואה, פה יש לו ואינו מדבר, והרי הוא "מוטל כאבן".

ובעומק, צד אחריתו שהוא כמת, ומת נקבר באדמה, ושמים עליו מצבת אבן. וכלשון הבעל המאור (יבמות, כה, ע"א, ד"ה כ"ג בהלכות) נפל גמור הוא, והרי הוא כאבן. ועיין לשון ר' ניסים גאון (שבת, קלה, ע"א) אי אפשר לו לחיות כל עיקר, עיי"ש. והיינו שהוא כמת שעומד להיקבר ולתת עליו מצבת אבן. אולם יעוין לשון רש"י (ב"ב, כ, ע"א) בן שמונה, שהרי הוא כאבן, לא חי ולא מת. כי בעומק הוא "ממוצע" בין חי למת.

ועיין רשב"א (יבמות, פ, ע"ב) הוא חשוב כאבן ואסור לטלטלו, ואעפ"כ אם שהה שלשים יום הרי הוא וולד של קיימא והרי הוא כשאר הנולדים לכל דבר, שכל ששהה ל' יום באדם אינו נפל (דלא כתוס' שם). וכן הוא בעוד ראשונים. עיין מרדכי (שבת, פרק ר"א דמילה, רמז תכ). ועיין יש"ש (יבמות, שם) ולא אמרינן שספק הוא, וספק דרבנן לקולא, כי אינו בחזקת ספק, וכו', אדרבא, בחזקת נפל הוא. ועיין יד רמ"ה (ב"ב, כ, ע"א) אבל אמו שוחה עליו ומניקתו מפני הסכנה. כלומר, מפני סכנת האם ברוב החלב שבדדיה. ואמרי לה (עיין רש"י יבמות, שם) מפני סכנת הבן, דאפילו לחיי שעה נמי חיישינן. והבן, שהממוצע בין חי למת, הוא חיי שעה. ועיין רע"א (שבת, קלו, ע"א, ד"ה ורבנן לא דמי לטריפה) וז"ל, אף דבן ח' הוי כמחתך בשר בעלמא לענין חבלה, מ"מ אינו כמת ממש, והרי אינו מטמא וכו', ולזה ס"ל להש"ס דדמי לטריפה (חיי שעה) דתהני ביה שחיטה. ודבר זה צ"ע גדול.

והנה פנימיות הדבר, שבן שמונה הוא בבחינת חיי שעה. דיעוין תורה אור (מקץ, מד, ד) וז"ל, והשמן הוא פנימיות החיות שבכל הדברים שמוציאין מהן השמן, ולכן בכל הדברים יש שמן, ואפילו באבנים, כי כולם בחכמה עשית, ויש בכלם בפנימיות החיות בחינת שמן. והבן שבן "שמונה" יש בו הארת "שמן" - שמונה. וכמו שהשמן מתכלה ועי"ז דולק האש, כן חיי חיי חיי שעה ומתכלה, ודו"ק.

■ המשך בע"ה בשבוע הבא נכתב על ידי הרב שליט"א במיוחד לעלון זה

אחרי מות - קדושים | ז-ט

שעטנו לא יעלה עליך. שעטנו, זט-עשן. והיינו בחינת עש"ן, ר"ת עולם שנה נפש, כנודע. בחינת עש"ן שבאותיות ז-ט. וכן אותיות שטן-עז, כנודע.

ומהות שעטנו, פירש רש"י על אתר, פירש מנחם, מחברת צמר ופשתים. ועוד כתב (כמ"ש בגמ') שוע-טווי-ונוז. ואומר אני נוז לשון דבר הנמלל ושזור זה עם זה לחברו. וברש"י בדברים (כב, יא) כתב, שעטנו, לשון ערב. ועיין טור הארוך בהרחבה, שנחלק על רש"י.

וטעם איסור שעטנו, כתב בטור הארוך על אתר, וז"ל, כתב הרמב"ן טעם כלאי בגדים, להרחיק התערובות במינים, ואסר הרגילים לעשות מהם בגד. והרמב"ם (מורה נבוכים, ג, לז) כתב, כי טעם שעטנו, מפני שהיה בזמן ההוא בגד ידוע לכומרים בעלי כשפים, שבהן היו עושין כל מעשיהם, ואמר שמצא זה כתוב בספריהם, ולפי שהיה ענין גדול ורצוי להם מאוד שיפעלו בו פעולתם הרעות לע"ז, הרחיקה אותם התורה מכל אדם, כי התורה תבוא למחות מעשיהם, ולהחריב זכרם, עכ"ל. ובעומק, כל כח הרע יונק מ"תערובת", ושורשו עץ הדעת ש"מעורב" בו טוב ורע. ועיין ציוני על אתר, וז"ל, וי"מ כי שעטנו רומז לב' מדות של מעלה המקטרגים לישראל, והש"י הפרידם, והלובש שעטנו מחבר אותן הכוחות ומערב תפילתן של ישראל. ואמרו, הלובש שעטנו בתפלתו, סנדלפון המלאך הקושר כתרים לקונו אינו מקבל תפלתו עם שאר תפלות, שנראה לו כעובד ע"ז, שנותן כח לרוח הטומאה, והיא נקראת שעטנו בת חמור, ואביה צמר ופשתים יחדיו (וטעם פגם בקבלת התפלה, כי שעטנו, לבוש, בחינת חשמל (גימט' חשמל, כנודע). חש-מל, עתים חשות עתים ממללות, ודו"ק).

ועיין רבינו בחיי על אתר, וז"ל, טעם איסור כלאים, מפני שכל הדברים הנראים בארץ בין חי בין צומח, יש לו כח ומזל למעלה, וכל אחד ואחד נברא למינו, כי כן יסד המלך יתעלה במעשה בראשית שיהיה כל אחד למינהו, ומי שהוא מרביע או מרכיב שני מינים הרי הוא

משנה ומכחיש מעשה בראשית שכתוב שם למינהו, עיי"ש. ובהמשך כתב, ועל דרך הקבלה, בסוד מצות הכלאים, מצוה זו ממצוות הנקראים חוקים, ואין תכלית הכוונה בחוקים האלה בעניינים הגופניים בלבד, רק בכוחות השכליים הנמשכים מן השמים, ולכך נקראו חוקות שמים, כענין שכתוב (איוב, לח, לג) הידעת חוקות שמים, עכ"ל. ועיין יומא (פז, ע"ב). ועיין מזרחי על אתר, שטעם הכחשת כל מין ע"י תערובת הוא בדוקא בכלאי בהמה, ולא בבגדים.

ועיין כל בו (סימן צא) וז"ל, והר"ש ז"ל כתב טעם, וז"ל, מפני מה גזרה תורה על שעטנו ועל כלאים, מפני שקין הביא זרע פשתן, והבל הביא גזי צמר, וגזר הקב"ה שלא יתערבו מנחת חוטא במנחת צדיק, עכ"ל. ועיין של"ה (כי תצא, תורה אור, ה) וז"ל, ולבוש שעטנו הוא ממש לבוש השטן בר מינו, וכן שעטנו אותיות שטן עז, וכן שוע-טוי, נוז, ר"ת שטן. וזה לשון הרב רבי מנחם הבבלי, שלא ללבוש שעטנו צמר ופשתים יחדיו, הטעם שלא לערב הכוחות להזכיר עון קין (קין הביא זרע פשתן והבל צאן שבו הצמר) שהרג להבל. שעטנו, שטן עז עומד על ימין הלובשו לשטנו, כיון שלובשו נעשה יחדיו לחלקו ומנתו, שבהתחברם יחד יתחזק כחו ואונו, וכל הלובש כלאים נחש לידון ככומר לע"ז (כנ"ל ברמב"ם) רח"ל, עכ"ל.

והתיקון שיש דין לתייג בג' תגין אותיות שעטנו גץ, ובזה נמתקים. והוא שורש הדין בציצית ובבגדי כהונה שיש בהם כלאים, כי שם נמתק השעטנו. ועיין ציוני על אתר. ומאירת עינים (בראשית) וז"ל, והכהן הגדול היה לובש שעטנו (יומא, יב, ע"ב), מפני שע"י כונתו הטובה במעשה הקורבנות היה בידו כח להפך מדת הדין למדת הרחמים. ועיין רקאנטי (תצוה). ומצודות דוד לרב"ז (מצוה רלה). וחסד לאברהם (מעין ב, נהר כז). ובית עולמים (עמ' קכט).

■ המשך בע"ה בשבוע הבא נכתב על ידי הרב שליט"א במיוחד לעלון זה

כתר

כתיב (שופטים, ו, יג) ויש ה' עמנו, ולמה מצאתנו כל זאת, ואיה כל נפלאותיו אשר ספרו לנו אבותינו. נפלאותיו, פלא, כתר עליון נקרא פלא עליון, ולפיכך יש בו שאלת איה. ובפרטות נאמר (תיקונים, ד, יט, ע"א) א - כתר, י - חכמה, ה - בינה. כל ג"ר מופלאים. ופעמים לא מונים כתר במנין י"ס, ואזי נשאלת שאלת איה כתר. כי במקום אור הכתר יחידה, מתגלה אור החיה, שערות במקום ראשו ששם הכתר.

ועוד. כתר, בחינת המתן לי זעיר. וכאשר ממתין שואל איה. ובעומק רק לעת"ל יתגלה ויתנו לך כתר מלוכה. כי השתא אינו גלוי, ועליו חל איה בעצם. הכתר שואל איה המלכות, והמלכות שואלת איה הכתר.

חכמה

מתחילה חכמה ובינה היו אב"א, כמ"ש בריש ספרא דצניעותא, לא הוו משגחין אפין באפין. ותשוקת איה של כל אחד לפני חבירו היא הנותנת את חזרתם.

ועוד. כתיב והחכמה מאין תמצא. ונשאלת שאלת איה - אין. ובדקות 'אין' היא מדרגת כתר, וחכמה יונק מן הכתר, אלא מפני היות הכתר - אין, נעלם, נשאלת שאלת איה.

בינה

ואי זה מקום בינה (איוב, יב, יב). כי כאשר אמא עילאה נכללת באבא ונקראת בכללות אבא, וישסו"ת נקראים בכללות אמא, אזי השאלה איה אמא השורשית. וכמ"ש בעץ חיים (שער הזיווגים) שיו"ד, י - חכמה, וד' בינה, והיא כלולה בחכמה - י. משא"כ בישראל סבא שנכלל בתבונה, ורמוז בקוץ של ה' קמאה.

ועוד. בינה נקראת כן מלשון בינה, לשון בנין, ויבן את הצלע, ולשון בין לבין. ושם יש שאלת איה.

דעת

דעת תחתון גנוז בתוך ו"ק, ועליו השאלה איה. וכתיב (ישעיה, סג, יא) ויזכר ימי עולם, משה עמו, איה המעלה מים את רעי צאנו, איה השם בקרבו את רוח קדשו. ובעומק דעת פעמים רבות לא נמנה ב"ס, ונשאל עליו שאלת איה, ולכך משה דעת, לא ידע איש מקום קבורתו, וכמ"ש בסוטה, שעומד למטה נראה למעלה, ולהיפך. ושואל איה מקום קבורתו.

ושורש השבירה התחיל בדעת, ושם ירד כליו ואורו ואח"כ חזר וירד כליו פעם נוספת, וע"ז נשאלת שאלת איה, כנ"ל. וכן יש ד' דעות, מבדלת, מכרעת, מתהפכת, ומחברת. ומבדלת נשאל איה חלקו האחר.

חסד

כתיב (תהלים, פט, נ) איה חסדך הראשונים. כי כאשר שולטת מדת הדין, נעלם הנהגת החסד ונשאלת שאלת איה חסדך. ואף כאשר הנהגת החסד שולטת, אולם לא בשלמות, נשאלת שאלת איה חסדך הראשונים, בראשיתם, בשלמותם. ועין זוה"ק (רע"מ, נשא, קמ, ע"ב) איה חסדך הראשונים, וכולהו כלילין בחסד דעתיקא.

וכן כתיב (איוב, כא, כח) איה בית נדיב. וכאשר עושה חסד שלא לשמה, שואל איה מקום התמורה לחסד.

ובעומק, אחת מסיבות הבריאה, להיטיב לבריותיו. וקודם שנברא העולם, כביכול אין למי להיטיב. ונמצא החסד שואל איה כלי לקבל הטבה.

גבורה

כתיב (ישעיה, סג, טו) איה קנאתך וגבורתך. וכמ"ש (יומא, סט, ע"ב) אתא דניאל אמר, נכרים משתעבדים בבניו איה גבורתו. דניאל דייקא. דין - אל. ולהיפך ח"ו כאשר אינם עושים רצונו של מקום, מדת הדין תובעת איה גבורתך לענוש. ולהיפך, כאשר ח"ו מדת

מלכות

כתיב (ישעיה, לז, יג) איה מלך וגו'. כי מלכות של עליון פעמים יורדת לתחתון, כנודע. ואזי העליון שואל איה המלכות. וכן כאשר חוזרת ועולה, התחתון שואל איה המלכות שנסתלקה, כי תכליתה - מלכותו בכל משלה.

וכן מלכות דקלקול נקראת מלכותא בלא תגא, בלא כתר, בלא שורש. ומחפשת לה תגא.

נפש

כאשר נסתלק הנפש ונשאר רק קיסטא דחיותא, הבלי דגרמי, נשאל איה הנפש.

רוח

כתיב (ישעיה, סג, יא) איה השם בקרבו את רוח קדשו. בחינת ורוח קדשך אל תקח ממנו, וכשנלקח נשאל איה.

נשמה

ה' מתמלאת באותיות איה, ה"א, ה"י, ה"ה. מילוי זה הוא בחינת בינה, מבין דבר מתוך דבר, נשמת שד-י תבינם. וכאשר נסתלק בחינת מבין מדעתו, איכא צעקת איה.

חיה

כאשר ח"ו נסתלק מקור חיותו בחינת רבו, צועק איה.

יחידה

איה משיח, שהוא יחידה דכללות, והוא שורש תביעת משיח בנפש. ובהרחבה נעשה תביעה בנפש להכיר מי הוא משיח.

הדין - גבורה שולטת, באה התביעה איה חסדך, כנ"ל.

תפארת

(יומא, סט, ע"ב) כנ"ל, אתא ירמי' ואמר, נכרים מקרקרין בהיכלו איה נוראותיו. כי קו אמצע כאשר נוטה לימין נקרא רחמים, וכאשר נוטה לשמאל נקרא אמת שתולדתו דין, יקוב הדין את ההר, כמ"ש על משה בריש סנהדרין. ואזי ההנהגה היא "נורא", קרוב למילת יראה. וכן כתיב (מלאכי, ב, יז) איה אלהי משפט. ויתר על כן, כל נטיה לצדדים, הן לצד שמאל והן לצד ימין, ישנה תביעה מצד הת"ת איה קו האמצע.

נצח

עיקר המלחמה על מנת לנצח, הוא להשיב תשובה על איה. ושורש, איה אור א"ס. וכאשר ניצח להשיגו, נקרא נצח נצחים. ובשעת המלחמה גופא, ישנה תביעת מאין יבא עזרי. איה מקור הסיוע, עזרי מעם ה'. וכן בשעת המלחמה יש חיפוש איה מקום התורפה של האויב ע"מ לנצח.

הוד

כל היום דוה, נהפך הודי למשחית, הוד - דוה, חודש אב, חורבן הבית. ואור הבית, ובניינו שנחרב, עליהם נשאלת שאלת איה.

ובעומק, הוד, מודה על האמת, מודה לזולתו, ודעתו בטלה. ועל דעתו שבטלה חל איה, כי נעשה חלל בדעתו.

יסוד

מעיקרא קודם יציאת שם ע"ב, שערות, ס"ג, אח"פ, ב"ן, עינים, ושם מ"ה שורש ליסוד - לא יצא עדיין, וזהו שלא כסדרן. וכאשר יצא ב"ן ועדיין לא יצא מ"ה - יסוד, אזי נשאלת שאלת איה מ"ה - יסוד.

■ המשך בע"ה בשבוע הבא נכתב על ידי הרב שליט"א במיוחד לעלון

מהות הביטחון היסודית חלה על ערגות ותשוקות לתוספת ריבוי שפע והרווחה

כאשר צהיר ונהיר לו לאדם כי הדבר אליו הוא נכסף אינו צורך גמור הנובע מחסר של חלק מחלקי עצ-מיותו. עצם ההיות שלו אינו עומד בשאלת קיום. אלא תחושת הרצון שהתעוררה בו זוהי חשיקה ותשוקה להרווחת הנפש. מדובר בדבר הנצרך על מנת להוסיף שמחה עונג וחיות. האדם חושק בדבר שיכול להרחיב את דעתו. מכיוון שברור כי רצונות אלו מקורן בחלק התוספת המולבשת על עצמיות הנפש, הרי שעל השפע הנכסף הזה אין לנו הבטחה שהוא בכלל קיים ומצוי במחצב הנפשות, וממילא אין שום ביטחון בהצלחה למשוך שפע שאין ברי-רות לזמינותו. ממילא גם לא ימצא בנפש תעצומות לגייס כוח ביטחון ותקווה עליונים ואמיתיים, לתבוע את הגעת השפע הנחפץ בוודאות גמורה. גם אם אדם יטעה וידמה בנפשו כי נאדר בטחונו בבוראו, וימלמל פסוקים ומאמרי ביטחון לרוב. אבל במבחן מציאות הכוחות האמיתיים, נעדר מתוכו כוח הבי-טחון העליון.

יתר על כן, עד כמה שהבנו את ההגדרות שקיבלנו מרבותינו הקדמונים: שעל חלקי התוספת שבמע-רכות אין הכרח והבטחה לקיומן, וחלקים אלו אף חשופים לפגמים וחסרונות בעיתות של קטרוג דין וצמצום. הרי שלעולם לא שייך לבטוח בוודאות גמורה על תשוקות לתוספת שפע שהם יגיעו. לפיכך מהות הביטחון שיש להחיל על ערגות לתוספת עונג שמחה וחיות הינה: רק אם השפעת התוספת תהיה לתועלת - שתבוא, אחרת - רצוי שלא תבוא.

חז"ל דרשו את הפסוק - 'אשרי הגבר אשר שם ה' מבטחו ולא פנה אל רהבים ושטי כזב', על יוסף הצ-דיק שלא בטח במצרים אלא בקב"ה. הרי שמידתו של יוסף היא מידת הביטחון. ומכיוון שמהותו של יוסף, כשמו כן הוא בחינה של תוספת, הרי שמהות ביטחונו הוא הביטחון שמוגדר בשיטת בעל חובות הלבבות - 'מהות הבטחון היא מנוחת נפש הבוטח, ושיהיה לבו סמוך על מי שבטח עליו שיעשה הטוב

והנכון לו בעניין אשר יבטח עליו'. דהיינו, בכל משא-לת לב שמהותה בקשה לתוספת וריבוי של שפע יתר על ההכרח הנצרך לעצם הקיום, הביטחון יהיה - רק אם הדבר טוב לו הוא יקבל אותו, אחרת הוא לא יקבל.

כוח הספק מסך מאפיל ומקשה לזהות את מקור ושורש הרצונות באדם

אמנם בארנו כי על צורכי עצם ההיות של האדם יש להחיל את מהות הביטחון העליונה - שודאי הדבר יתקיים. ועל רצונות לתוספת חיות ושפע יש להחיל את מהות הביטחון היסודית - שרק אם הדבר טוב שיתקיים. אולם בכל אדם מתעוררים רצונות רבים. חלקם של הרצונות ברור ומובהק כי הם שייכים לחיצוניות הנפש. אולם ישנו תחום של רצונות שכבר יותר קשה להבחין מהו מקורם: אם מחיצוניות הנפש או מעצמיותה. אך ככל שאדם יותר פנימי, הוא למד לזהות את כוחות נפשו, יש לו ברירות בהכרת עצמו. ומכח כך יכול הוא לקלוט יותר בקלות ובמהירות את מקורות הרצונות המפעמים בקרבו. ולמרות כן, תמיד יהיה עוד תחום עמוק ודק שבו עדיין חסרה לאדם הברירות, האם רצון מסויים נבע מעומק חצי-בת נפשו או מהגלדים החיצוניים הדקים הקרובים לשם. מכל מקום, המציאות אצל רוב בני האדם שלא ברור להם להיכן שייך רצונם. מחמת כן, הם לא יכולים לדעת בבירור במי מבין שני סוגי מהויות הביטחון ראוי להם להשתמש. מצב זה של חוסר ברירות, זהו מקומו של שורש פגם כוח הספק, ונ-באר.

הספק הוא הפך האמונה - אם מאמינים לא מסת-פקים, ואם יש ספק זה מחמת חסרון באמונה. כמו שהספק מתנגד לאמונה, כך על אותו המשקל הוא מתנגד גם לביטחון. כוח הספק פוגם בכוח הביט-חון בשתי מדרגות עומק: ברובד החיצוני והפשוט - הספק מערער את הביטחון בנקודה שלא ברור לאדם אם הדבר אליו הוא כוסף יגיע או שמא הדבר לא יגיע ולא יתקבל כלל. אולם במדרגת העומק הפ-נימית יותר, התנגדות הספק לביטחון הינה - עצם

כך שעומדים בפני האדם שני מהלכי ביטחון שונים, והוא מסתפק ואינו יודע במי מהן ראוי לו לבחור ולהשתמש. ספק זה נוגע בנקודה עמוקה בנפש, ויחוש בו מי שיעבוד ברובד המעשי, ונבאר.

לאחר שהאדם נכנס לעבודה עם נפשו על מערכת הביטחון. הוא השכיל והבין במעמקי דעתו את מהותן של שני סוגי הביטחון: העליונה והיסודית. ולאחר שהוא זיהה, הכיר והביא את שתי כוחות הביטחון הללו להיות גלויים בנפשו. בשלב זה, בכל עת בה הוא נזקק להוציא את כוח הביטחון לפועל, הוא נכנס להתמודדות פנימית עמוקה עם הספק - במי משני סוגי הביטחון עליו להשתמש.

לדוגמא: בדרך לאחד מהשיעורים שנערכו ביישוב המרוחק מביתי במרחק נסיעה של כשעה ורבע, הצטברו פקקי תנועה ארוכים. למרות שיצאתי עם הרכב שבא לאסוף אותי מביתי כשעתיים לפני המועד בו השיעור אמור להימסר, נוצר חשש ברור שלא נגיע בזמן ליעדנו. כאן התחיל הספק באיזה סוג ביטחון ראוי להשתמש: האם לבטוח שאם זה טוב שאגיע בזמן אזי ודאי שאגיע, ואם טוב יותר שאגיע מאוחר אזי ודאי שאני יאחר. או שמא צריך לבטוח שודאי נגיע בזמן.

כל אחד מאיתנו פוגש את השאלה הזו פעמים רבות בחייו. כיוון שכולנו מתמודדים עם מועקות וקשיים הנובעים מחסרים שמעוררים אותנו לפעול בצורה של השתדלות ותפילות או במדרגה העליונה בה אנו עוסקים והיינו לעורר ביטחון על מנת לקבל השלמה ומילוי למאווינו. בעיתים אלו, מי שמודע וחי עם נפשו ברובד המעשי את שתי מהויות הביטחון שבארנו, הוא שואל את עצמו האם ראוי להתחזק בביטחון שודאי חסרונו יושלם לו, כפי הבנתו והרגשתו שהשלמת החסר היא טובתו. או שמא עליו להתחזק בביטחון שאם הקב"ה חושב שיותר טוב שלא יהיה, אז לא צריך, ויש לקבל את הייסורים באהבה, וזהו עצם הטוב.

דוגמא נוספת: אב ששוכנת בביתו בת בוגרת שכבר מזמן הגיעה לגיל שידוכין, אך עדיין לא נמצא הזיווג

המתאים. בלבו מתגלגל הספק - עם איזה מהלך ביטחון עליו להתנהג: האם להתחזק בביטחון שודאי השנה בתו תנשא. או שמא עליו להכין את נפשו לקבל את אשר יגזר מהשמים: אם טוב שהיא תינשא זה מה שיקרה, ואם היא לא תנשא אזי יש להאמין שזה הטוב בעיני ה'.

במצבים הללו, מי שמנסה לחיות חיי ביטחון בפועל, מוצא את עצמו מתחבט בשאלה היסודית - באיזה משני סוגי הביטחון עליו להשתמש. כי ביחס לכל נקודת חסר שמעוררת את השאלה הזו, מאוד קשה להבחין האם חסר זה הוא חסר בחלק מחלקי קיום עצמיות הנפש, או שמא זהו חסר בחלק מחלקי מלבושי הנפש המתווספים על עצמיותה. היכולת להבחין ולהרגיש בכל מהות של חסר האם הוא שייך לעצם הנפש או לתוספת זהו כוח מאוד עדין, דק ונעלם בנפש.

האף אמנם שישנם פעמים שהאדם מרגיש שדבר מסוים כל כך נחוץ עד כדי הכרחי לו לקיומו, כך שדי ברור לו שתשוקתו ורצונו לדבר זה נובע מצורך נפשי עמוק מתוככי נפשו, מחלק שמחלקי עצמיות היותו. אולם המציאות היא שהנקודות הללו אינן מופיעות באופן תדיר, כיוון שרוב חיינו אינם התעסקות עם חסרים הנוגעים לעצם החיים - לדברים שאם יחסרו לנו, נחוש שאנו מאבדים את עצם הקיום שלנו בלעדיהם. לכן ברוב ההתמודדויות עם קשיים מחמת חסרונות וצמצומים, עם רצונות ותשוקות להתרחבות לעליה וכדומה, כבר הרבה יותר קשה לזהות ולהבחין לאיזה מבין התחומים הם שייכים, האם לחלקים של עצמיות הנפש או לחלקים שהם תוספת המורכבת עליה. על פי זה להחליט באיזה מהלך ביטחון עליו לדרוך ולהתחזק: עם ביטחון עליון שודאי חסרונו יושלם, וההרחבה והעליה תגיע ותתקיים. או לכוון את הנפש לקבל את גזרת העליון שרק אם הדבר טוב לנו יהיה לו קיום, אחרת הוא לא יגיע.

■ המשך בע"ה שבוע הבא מסדרת דע את ביטחונך.

5644 שיעורים במערכת

הרב איתמר שוורץ

ישראל 073.295.1245 ■ ארה"ב 718.521.5231

שיעורים שבועי

אנציקלופדיה עבודת ה' פנימית

ירושלים - יום ג' 20:30 בדיוק

ישיבה ראשית חכמה

רח' בן ציון אטון 8 הר חוצבים

לפרטים 052.765.1571

אנציקלופדיה מחשבה

חולון יום ד' 20:30

משפ' אליאס רח' קדמן 4

לפרטים 050.418.0306

נא לשמור על קדושת הגליון

להצטרפות לרשימת העלון | לכל ענייני העלון | לקחת חסות עבור עלון info@bilvavi.net

רכישת ספרי הרב: ספרי אברמוביץ משלוח ברחבי העולם 03.578.2270 | books2270@gmail.com

ספרי מאה שערים רח' מאה שערים 15, ירושלים 02.502.2567 | ספרי אברמוביץ רח' קוטלר 5 בני ברק 03.579.3829

שאלות בכל תחומי החיים יתקבלו בברכה בכתובת rav@bilvavi.net

או בפקס: 03-548-0529 [בשליחת שאלה בפקס, במספר הפקס שאליו תוחזר התשובה,

נא לציין מספר פקס שזמין תמיד, או את מספר התא-הקולי של הפקס]

בלבבי משכן אבנה

שאל לבי

שו"ת פרשת אחרי מות - קדושים תשפ"א

בס"ד

בעזר ה' יתברך, משבוע זה ואילך פרשת שמיני - תשפ"א, מקבלי העלון יקבלו בנוסף
מקבץ של שאלות ותשובות שנשאל הרב שליט"א באחרונה.

ביחס לשאר השאלות ותשובות:

א. שאלות ותשובות משנת תשע"ח-ט', מופיעות בספר "שאל לבי" חלק א'.

ב. כמו כן, מי שחפץ לקבל קובץ של שו"ת שנשאלו מראש השנה תש"פ עד פסח תשפ"א,
יכול לשלוח בקשה לכתובת: info@bilvavi.net

לשאלת רבים: באופן ממוצע, מעת שנתקבלה השאלה במערכת, קבלת התשובה בחזרה
היא בין שבוע לכשלושה שבועות. באופן שלא נתקבלה תשובה בחזרה עד זמן זה, ניתן
לברר את סיבת הדבר במערכת, בכתובת: info@bilvavi.net
צריך לרשם מס השאלה בבקשה

שאלות בכל תחומי החיים בכלל והכרת הנפש בפרט
יתקבלו בברכה במערכת השו"ת ויועברו למורינו הרב שליט"א

דוא"ל: rav@bilvavi.net • פקס: 03-548-0529

בשליחת שאלה בפקס, במספר הפקס שאליו תוחזר התשובה,
נא לציין מספר פקס שזמין תמיד, או את מספר התא-הקולי של הפקס

לידיעתך: המספר של כל שאלה מוחלים באופן אוטומטי על ידי מערכת המחשבים ואינם
רציפים משום מה

גיווג שלישי.....ג

כיבוד הורים.....ג

אמונת חכמים.....ד

אמונה וביטחון.....ה

מוצי אזה לבטלה.....ו

תורה קדושה חרדה.....ז

מדות טובות לאנשים רחוקים.....ט

האם צריך להתגבר.....י

סוגי התמכרות.....יא

ביאורי תורה.....יג

ברסלב - יסוד האש.....יד

מיהם עיקרי הנשמות הגבוהות ביותר בצורת אדם.....טו

זיווג שלישי

ו' אייר התשפ"א #12313

שאלה:

שבוע טוב לכבוד הרב שליט"א אני גרוש כבר פעמיים ל"ע ואוחז לפני זיווג שלישי בקרוב בע"ה ושאלתי היא שבכל הצעה שמציעים לי יש אנשים רעים שמקלקלים בלי שום סיבה הנראית לעין והשאלה הוא איך אני מסתכל על זה כי לכאורה נראה שלא רוצים כאילו שאני יתחתן ח"ו ומה צריך להיות העבודה שלי במצבים כאלה, וגם איזה דברים אני צריך לעשות במצבי כדי שאני יהיה חזק ואני לא יתייאש ח"ו תודה רבה ושבוע טוב נא לא לכתוב את שמי

תשובה:

כבר נשאל על כך החזו"א, והשיב שנצרך אמונה ששידוך שאינו עבורו יורד מחמת סיבות אלו. וכאשר השידוך יהיה עבורו, יבררו אצל מי שחפץ בטובתו וכדו', ולא יהיה מניעות אלו. נצרך להתחזק באמונה שהכל מושגח מאתו ית"ש, ומאידך לתקן את חלקך בסיבות שגרמו לנישואין הקודמים להתפרק.

כיבוד הורים

ו' אייר התשפ"א #12309

שאלה:

שלום לכבוד הרב,

אני ב"ה נשוי כמה שנים ויש לי אבא שנתן לה כל מה שהוא יכל בחיים גם ברוח' וגשם' ואני ותמיד הרגשתי שאין לי תקשורת ושיחה איתו ואף פעם לא הצלחתי לשבת איתו ולדבר. רק בשאלות מה נשמע. אבל ממש בקצרה.

- א. האם אני יכול לגרום שפתאום כן יהיה שיחה בינינו כי אני יודע שגם הוא מאוד רוצה?
ב. והאם יש חובה לעשות הכל כדי שזה יקרה?
ג. מה אפשר לעשות שזה יקרה?
תודה רבה לרב

תשובה:

- א. כן. תחפש נושא שמאוד מעניין אותו ומתוך כך יפתח לבבו.
ב. אין חובה לעשות הכל.
ג. כנ"ל אות א'. וכן תמלא נפשך אהבה כלפיו, ומתוך כך תדבר עמו.

אמונת חכמים

ו' אייר התשפ"א #12307

שאלה:

בס"ד

בשאלה מספר 12071

הרב נשאל כדלהלן "2. שאלה כללית, האם בכל דעה נחרצת של גדול בישראל לגבי דבר שלא ברור אפשר לסמוך על זה ב100% אחוזים שכך יהיה הוא בעצם הביא את הדבר לברירות של 100%?" והרב ענה כדלהלן "ב. תלוי באמונת חכמים שיש לאדם.

שאלתי היא מה לגבי אפילו אומר לך על ימין שהוא שמאל ועל שמאל שהוא ימין?
יוצא להלכה שאם אדם לא מספיק מאמין לדבריו של הגדול הוא אינו מחוייב לשמוע לו?
מהה שאומר שאמונת חכמים היא לשיעורין

תשובה:

בדבר שהוא הלכה ושאל חייב לשמוע. בדבר שהוא עצה אינו חייב.

אמונה לעולם אינה שלמה, ולעולם נצרך לחזק ולהבהיר אמונתנו יותר ויותר. וזו כל עבודת האדם כל חייו, שאור האמונה שבקרבו ייעשה יותר ויותר בהיר ומבהיק.

אמונה וביטחון

ו' אייר התשפ"א #12305

שאלה:

שלום לכבוד הרב!

ידוע ומפורסם בעולם שישנו המושג 'נטייה גנטית'. הנטייה קיימת במגוון תחומים, ביניהם גם בתחום הבריאותי. יש אנשים, לא עלינו ולא עליכם, שמועדים יותר למחלות מסוימות מאחרים.

רציתי לשאול:

א. כיצד הדברים מתיישבים עם עולם האמונה והביטחון? מה הקשר בין מצבו הבריאותי של האב, לדוגמא, לבין מצבו של הבן, שהרי לכאורה מצבם הבריאותי הוא 'תוצר' של מצבם הרוחני, ולא של מצבם הפיזיולוגי. אם כן, מדוע יש מועדות בקרב הבן התואמת את מצבו של האב?

בהקשר זה אבקש לשאול, לצערנו, יש ברקע מספר בני משפחה שחלו במחלה ל"ע, אם כי רובם בגילאים מבוגרים. המציאות הזו מטרידה אותי, עד כדי חרדה. כיום, ב"ה, אני מטפל בנושא, גם באמצעות לימוד סדרת הרב - דע את ביטחונך, הלכה למעשה. אני רואה שיפור, ועדיין מבקש לשאול:

ב. מהי עבודתו של אדם במצב זה, האם היא שונה מאחרים - או שעליו להתמקד בעבודת האמונה והביטחון כיתר האנשים?

ג. הרב הזכיר מספר פעמים את הפסוק 'אשר יגורתי בא לי'. כיצד יוכל אדם להתמודד עם מחשבות רעות, על מנת שלא להיכלל בזה חלילה? הרב מבין, שמחשבות אלו אינן בחירות, אלא נובעות מתחושת המצוקה והחרדה.

תודה ותזכו למצוות.

תשובה:

א. כידוע בראשונים, כוזרי ועוד, הטבע גימט' אלקים. והיינו שכביכול הנהגת מדרגת אלקים התלבשה "בלבוש" של טבע, אולם בפנימיות הכל מדוקדק בחשבון להפליא, עד הפרט הקטן ביותר. ושכל בן אדם אינו יכול להבינו, כיצד מצד אחד ניתן לקבוע חוקי טבע שכוללים בתוכם חוקים קבועים, ובתוך כך הדבר יסוב היטב עם חשבון כל תולדותיו הפרטיים עד הפרט הקטן.

לדוגמא, זריחת השמש בחום מסוים, חק תנועת הגלגלים, שנראה כהנהגת הטבע. ועל ידי זריחה זו יש השפעה לכל בני אנוש, כל אחד לפי צרכו ולפי סבלו, חום, קור, הזעה, טרחה, הוצאת ממון, כל התולדות הרבים לאין תכלית מזריחה בחום או בקור מסוים.

התבוננות בדבר מבילה מאוד, כיצד פעולה אחת של זריחת השמש, "חק טבעי", מחושבת עד להפליא על מיליארדי פרטים שנולדים מכך לכל הנבראים, דומם, צומח, חי, ומדבר.

ב. יש להוסיף עשיית חסד, כמו שאמרו חז"ל על בית עלי, עיין ר"ה (יח, ע"א). וכן להוסיף בתורה, כמו שנאמר שם. וכן להוסיף בתפלה, כמ"ש בירושלמי (סנהדרין, פ"א, ה"ב).

ג. מלבד חיזוק באמונה ובטחון שהכל מושגח ממנו ית"ש, ולטובה! חיזוק במחשבה, ובשינון בפה דייקא, יש להגיע למודעות בכל פעם שעולה מחשבה, שאף מחשבה זו היא ממנו ית"ש, וגם היטב לטובה. ואזי נשקטת המחשבה.

ואחר שיזכה להשקיט נפשו ולא לפחד, אזי חלקו להכין עצמו ליום המיתה כראוי. כי כיוון שהקב"ה שם אותו במקום חשש זה שבמבחינה טבעית ממליצים הרופאים לעשות בדיקות מעת לעת לבדוק שח"ו אין תקלה, זהו לבוש לתביעה מן שמיא לעורר עצמו בכל עת מצוא, להכין צידה לדרך למעבר לעולם שכולו טוב.

מוצי אזה לבטלה

ו' אייר התשפ"א #12291

שאלה:

שלום וברכה!

לאחרונה מצאתי את ספרי הרב ומיד הרגשתי קשר אליהם. אני מאוד אוהב איך הרב כותב ברגישות לרגש. תמיד הייתה לי שאלה שמעולם לא באמת קיבלתי תשובה עליה ואני חושב שהרב אולי יוכל לעזור.

האם אפשר שלא להיות מוצי זרה לבטלה?

אם כן אז איך

אם לא, מדוע ה' יעשה איסור תורני על משהו שככה הוא בגופנו?

תשובה:

במזיד ובשוגג, כן. במקרה לילה זו זכות שלא כל אדם זוכה. עיין תקנת השבין (אות טו).

שורש המקרה לילה, כמ"ש בצדקת הצדיק (אות קד) וז"ל, בכל אדם יש פסולת בתולדה מעטיו של נחש, ערבוביא בטוב ורע, שעל זה נאמר (תהלים, צא, י) לא תאנה אליך רעה. וכח זה בנפש נקרא כוחו של עמלק, כמ"ש בליקוטי אמרים (אות ה'), שלכך נקרא "מקרה" לילה, לשון קרי, לשון שנאמר בעמלק, "אשר קרך". ועיין עוד בדבריו בספרו דובר צדק (אחרי מות, אות ד), ותקנת השבין (אות ו). ופרי צדיק (פרשת זכור, אות א'). וישראל קדושים (אות ו).

ועיין עוד בדבריו בליקוטי אמרים (דרשה לסיום הש"ס) וז"ל, קרי דאדה"ר מפורש בעירובין (יח, ע"ב) דחזי לאונסו, וכן כל עוון דהוצאת זרע לבטלה נקרא רע מנעוריו וכאילו אנוס כנ"ל. כי באמת נשמה שנתת בי טהורה, רק מה שברא ה' יתברל היצר הרע וההכרח שיהיה אינס חסרון ופגם, עכ"ל. ודבריו אלו מושרשים בתורת איזבצא, שהזריחו את אור הידיעה שלמעלה מן הבחירה. ולא נאמר אלא למי שהוא מעין מדרגת אברהם יצחק ויעקב, כמ"ש חז"ל, אין לך דור שאין בו כאברהם יצחק ויעקב. ועליהם נאמר בסוף פ"ק דב"ב, שניטלה מהם הבחירה והכל בגדר אונס בערכם. אולם המבט הברור מבט של בחירה, ושורש טומאה זו כמו שנתבאר בראשית הדברים מהצדקת הצדיק, שהוא חלק מטומאת זוהמת הנחש שנכנס בתוך האדם.

תורה קדושה חרדה

שאלה:

תודה לרב על כל ספריו שעוזר לי מאוד בכל עיניי אני אברך שרוצה מאוד ללמוד תורה אבל יש לי בעיה שמעכב. שכמה פעמים נעשה כמו מחיצה שאיני יכול להשתמש עם מוחי ואיני יכול לחשוב אבל אני עקשן ומשתדל מאוד ללכת הלאה ועם הרבה עקשנות והרבה סבלנות לאט לאט מוחי מתחיל לפעול. וכשמוחי פעיל בה אני יורד לעומק הסויגיא ונתעורר לי קושיית ראשונים ואחרונים אבל כמה פעמים באמצע שוב נופלים לסתומה לחושך . והבעיה גורם לי שמתארך מאוד מאוד שבועות וחדשים לסיים הסויגיא ולתפוס את ההיקף ועל כל סויגיא שלמדתי בעבר בהרבה עמל אני מרגיש אי נעימת וכו. ונפשי בשאלתי מה לעשות כשאני כותב מוחי פעיל יותר אבל אני מרגיש שזהו רק תרופה זמנית. בקיצור האיך יכולים לעורר המחשבה מהרתדמה והאיך יכולים לזרז המחשבה בלי לחץ ועוד אני יכול לשכוח הדברים הפשוטים של הסויגיא ואיני יודע למה שאין לי זכרון חלוש נפשי אינו סובל בלבול ואי בהירות ואני רואה ומרגיש בכל דבר עמקות יותר בהירות וסדר יותר ממה שאני משיג והאי השגה והסדר מעכב לי להתקדם הלאה שאני מרגיש שאני לא ירד לעומקה וכמובן אי אפשר להשיג העומק בלי תפיסת ההיקף אבל קשה עלי מאוד ללכת הלאה בהרגשת האי הבנה האיך אני יכול לקנות בקיאות ולזכור בעיה בעיניי קדושה . בדרך אגב לערך שתי שנים היה אני משתמש באנטרנט לפרנסה ולבלבבי עם מסוננן טוב ונתעוררתי לקריאת הרב ערב פסח העבר להתנתק לגמרי והיה לי התחלת ישועה גדולה בעיניי פרנסה וכן בשלום בית . והיה לי תפלת שחריתים טובים שלא היה לי מעולם הבעיה. מסוף שנת יג שלי ערכתי מלחמות נוראות בעיניי קדושה בה לא עברתי מעולם במזיד . אבל תמיד נפלתי במקרה לילה וכל מגמותי היא להיות משומרי הברית וכל התפילת שלי לינצל ואזכה לעשות תשובה שלימה אבל לצערי הנפילות הם יותר . יש לי תמיד פחדים גדולים שלא אפול בשגגה בפרט כשאישתי נדה ולבסוף כשצריכים לעשות המצווה שעה קודם לכן יש לי מלחמות למעלה מדרך הטבע שנתקשה האבר ואני לוחם ונח ועוד הפעם ועוד כמעט שאני נופל לשגעון וכמה פעמים ח"ו אני מוציא זרע בתקופה העבר היה אשתי טוען שאין לה טעם בתשמיש והתבוננתי שאין אני נותן די אהבה די מילים טובים אבל הבעיה שאין אני יכול שתיכף נתקשה איברי וכמה פעמים אין אני יכול אפילו לחשוב אהבה ואיני יודע על מה זה באה אפשר מהמלחמות או שלא הישגתי די אהבה בילדותי? או שאני אדם שסובל ואיני מוציא הרגשותי לחוץ אני מרגיש הוצאות הרגש לבני אדם כחסרון בושה ומיהכן זה בא זה טבע שלי או שנעשה אח"כ ומה התיקון ועוד שאלה אחת יש לי חרדה מאימת הציבור לעשות קידוש וכדומה טבע שלי היא לחשוב מה בני אדם חושבים בכלל ומה חושבים עלי אבל אני יודע אם זה בושה ואם כן מה התיקון

טורפיסט אחד אמר לי שהוא מחטאת נעורים שעשיתי בילדותי זה גורם לי בושה עמוקה
אבל אין לי הפחד רק ברבים
תלמידך הדר בברוקלין ניו יארק

תשובה:

א. ראשית, כתיבה זו עצה מצוינת. מומלץ לברר בכל סוגיא מה ברור לי ומה לא ברור. חלק גדול מן הברירות הוא הבירור מה ברור ומה לא ברור.

אפשר לנסות לסדר כל סוגיא לפי כללים ופרטים. כללים ופרטים של הדינים, וכללים ופרטים של הסברות, ולכתוב לפי סדר ברור זה.

בנוסף לכך, לסדר בכתב סיכום של סוגיא וסוגיא. דינים, סברות, ומה יצא ברור ומה לא.

ב. לקרר הגוף במים קרים, ואם אפשר טבילה במקוה קר, באותה שעה.

ג. תנסה ללמוד עם חברותא בספר דע את הרגשותיך, ולדון עמו על הדברים.

ד. תתרגל לעשות דברים קטנים מאוד בפני הציבור, וכך לילך בהדרגה.

מדות טובות לאנשים רחוקים

ו' אייר התשפ"א #12279

שאלה:

שלום לרב, בתשובה #12076 הרב ענה מספר אופנים למה יש צדיקים שיש בהם דין ואינם נוחים להעולם. ושאלתי על משקל זה, איך זה שיש אנשים שעדיין אינם שומרים תורה ומצוות ואולי אף גויים, שיש להם מדות מאד טובות, האם יש להם נפש יותר מזוככת באופן טבעי? או שכבר תיקנו בגילגולים קודמים? או סיבות אחרות?

תשובה:

א. הם יהודים, ובכל יהודי ג' מידות - רחמנים, ביישנים, גומלי חסדים.

ב. הם נשמות שעתידים להיות גרים, וניצוץ זה כבר גלוי עתה.

ג. נפשם מאוזנת מלידה, או עבודה עצמית בשיטות חיצוניות, בגלגול זה או אחר.

ד. כל אומה יש למידה אחת טובה לחלקה.

ה. כל נפש יש לה מידה אחת מתוקנת. ואצל בעלי מצוות ותורה, פעמים העסק במצוות ותורה דוחק לצד את המידות, כאשר נעשה באופן בלתי נכון. לעומת כך, אלו שלא זכו לתורה ומצוות, פעמים כל השקעתם במידות.

ו. כיוון שהתורה איקרי אמת, לכך פעמים נעלם הדרכי נועם שבה והשלום. לעומת כך אצל אלו שרחוקים ממנה, אין אמת שתסתיר את השלום.

האם צריך להתגבר

ו' אייר התשפ"א #12270

שאלה:

כמו כן רציתי לשאול את כבוד הרב שליט"א תשובותיך הם כמים צמאים לנפש עייפה. כהייתי בבחור"ל היו נוהגים חלק מנושאי תפקידים ואפילו אברכים רגילים ללכת עם עניבה דבר שנותן חשיבות וכבוד אמנם חיצוניים אבל משפיעים על ההתנהגות וכדברי חובת הלבבות הידועים.

מה בארץ פחות מקובל ואנשים שמכירים יכולים להרים גבה מה קרה לו וכו'. האם צריך להתגבר ולא לשים עד לקבלת משרה או שהכל עצת היצר להסיח הדעת מן העיקר שהיא בניית הפנימיות. לצערנו נמצאים היום בחברה קצת חיצונית ויש לי נטיה קצת לשפלות הנפש למרות שיש לי במה להעריך את עצמי כגון שיש לי מקצוע חשוב ולמדתיח בישיבה נכבדה (של בעלי תשובה אבל נחשבת מצוינת אפילו בקרב החרדים). היה רב בחור"ל שאמר לי שמיום שנהיה אברך שם עניבה וכיום הוא ראש כולל וישיבה וקבילה ופוסק חשוב וחבריו אברכים בכולל כבר חמישים שנה.

תשובה:

אפשר ללבוש. אולם בכל יום לחשוב כמה שניות על שפלות הנפש.

סוגי התמכרות

ו' אייר התשפ"א #12266

שאלה:

לכבוד מו"ר שליט"א

בס"ד אני עוסק כעת בכתיבת סיכום דברי הרב בענייני התמכרויות, עם תרגום ללשון קלה השווה לכל נפש והרחבות בעיקר מהשיעורים של 'יסוד המים' - עפר דמים דמים, וליקוט תשובות הרב בנושא. ואם אזכה, חוץ מהתועלת לעצמי, יהיה בזה תועלת לכלל הציבור יש ארגון ידוע במלחמתו בפגעי הטכנולוגיה, (שכבר הפיץ את דברי הרב באופנים שונים), שראש הארגון דיבר עמי בענין זה שמעוניין להפיץ את הדברים (כמובן רק אם יהיו ראויים ויקבלו את אישור הרב), כי חסר מאד חומר אמיתי בענין זה כיצד האדם יכול להגמל. א. האם בכלל הרב חושב שזה נכון וכדאי לעשות כזה סיכום, כי אין לי אלא את ניסיוני האישי, ובניסיוני האישי התועלת שקיבלתי מדברי הרב היתה ע"י כניסה למהלך שלם של כמה שנים שבהם אני עוסק בכל תחומי שיעורי הרב, והתועלת מליקוטי דברים פרטיים מוטלת אצלי בספק.

ב. אם כדאי לעסוק בהנ"ל, האם הרב יכול לברך שיהיה סיעתא דשמיא.

ג. הרב הזכיר בקצרה בשיעור הנ"ל שישנם ג' עניינים שאליהם האדם מתמכר: א. הרגלים.

ב. הנאות. ג. דברים קיצוניים. אולם הרב לא נכנס לבאר האם דרכי תקון כל א' משלושתם שונה. וכן האם נכון להגדיר שהרגלים זה עפר, הנאות - מים. קיצוניות - רוח, אש.

ד. באופן אישי, בס"ד עצומה, לאחר תפילות ודמעות שקרעו שערי שמים, עברתי גמילה מהתמכרויות חזקות, בעיקר ע"י קיום מה שלמדתי מהרב בענין זה ובאופן כללי על השקפת

כל העבודה, תהליך שלקח כמה שנים אולם ה'מכה בפטיש' שגרם לי להגמל סופית

ולהרגיש תיעוב אמיתי גם בעומק התת מודע של נפשי הבהמית לדברים שאליהם הייתי

מכור, היתה השיטה שכבר שאלתי עליה בעבר לייצור התניה שלילית, ע"י חזרה פעמים

רבות של דמיון מודרך בענין. והרב ענה בא' התשובות שזו שיטה שמתאימה גם לבעלי

חיים, וכפי שהבנתי: כמובן שזה שלילי, כי אין מטרתינו להיות בהמות מוצלחות, אלא להיות

אדם השולט על בהמתו.

שאלתי היא: אם לוקחים את השיטה הזאת כשלב צדדי בכדי לעשות בחינת 'הכנעה' לנפש הבהמית בכדי שיהיה אפשר לשלוט עליה, האם הדבר מומלץ, אפשרי, או לא מומלץ. וביתר עומק, כפי שחוויתי בעצמי, התועלת משיטה זו לא היתה רק בתוצאה הישירה של ה'התניה', אלא בעוד ב' עניינים: א. פתאום תפסתי במוחש עד כמה כל המשיכה לדבר היא דמיון בעלמא, כי אם אפשר לשנות את הדמיון לדבר מ'הנאה' ל'סבל', על כרחך שרוב ככל המשיכה לדבר היא שקר גס של דמיון. ואין לך ליצנותא דע"ז גדולה מזה. ב. העבודה לעשות את הדמיון מודרך הנ"ל, דורשת הסכמה לסבל נפשי המתלווה לדמיון, וזה 'מסירות נפש' גדולה להתמיד בזה ולהסכים במודע לעשות לעצמי סבל. ויש בזה תועלת סמויה, שכאשר אדם סובל ומוסר נפשו לדבר, הוא יוצר תוקף אמיתי ל'רצון', כי א"א לעשות עבודה זו, אם לא שמגדילים ומגבירים ביותר את נקודת הרצון לצאת מההתמכרות. ואז פתאום האדם קולט אני באמת באמת רוצה לצאת מההתמכרות, גם הוכחה שכ"כ הסכמתי לסבול בשביל כך, וגם שלא יצא שכל הסבל הזה לחינם. עד כאן הרגשות שהרגשתי בנושא, ופשיטא שדעתי בטילה אם הרב יבטל את הדברים. ה. בשיעור של עפר דמים דמים, הרב לא הזכיר כלל דוגמא של התמכרות לטכנולוגיה, האם זה לאו דווקא, או מפני שיש משהו בטכנולוגיה שאינו כלול ביציאה משאר התמכרויות שאלתי רק מבחינת הנפש הבהמית, דמצד הנזק הרוחני פשיטא. ו. האם נכון הדבר לחלק את העבודה של היציאה מהתמכרות על פי ביאור חלקי נפש האדם - דהיינו: נפש - ד' יסודות. רוח - עבודה על שינוי הרצון ואת זה לחלק לב' סוגי רצון, מודע, ותת מודע נשמה - כל העבודות הרוחניות יותר - תפילה, תורה, מסי"נ למען שמו, ושינוי ההשקפה.

תשובה:

א. כדאי לנסות.

ב. בע"ה שיהיה סייעתא דשמיא.

ג. כן! נכון מאוד. קיצוניות בעיקר אש.

ד. אפשרי.

ה. השיעורים נאמרו בעבר הרחוק, שציבור בני התורה שבפניו נאמרו הדברים בכלל, היה רחוק מכך הרבה. יתר על כן, הטכנולוגיה היא אבי כל ההתמכרויות, כי הוא שער הנו"ן, כמינות דמיא שאדיק בה ביותר, "למעלה מטעם ודעת כלל וכלל".

ביאורי תורה

ו' אייר התשפ"א #12264

שאלה:

לכבוד הרב שליט"א רציתו להבין שידוע ששבעה רועים מתחלקים כנגד ז, ספירות ולפי"ז לכאורה משה רבינו יותר מתאים למדת תפארת שקשור לתורה מיעקב וגם מה הקשר בין משה לנצח

תשובה:

יש למעשה כמה יחסיות. ואמרו בזוה"ק יעקב מלבר משה מלגאו. וביחס הזה יעקב תפארת, ומשה דעת, שהוא פנימיות התפארת, ופנימיות כל ו"ק, ז"א (ועיין קהלת יעקב, ערך משה). ועיין חיים וחסד, וז"ל, בהתורה נצח כל האומות. ועיין תולדות אהרן (סוכות) וז"ל, משה הוא נצח, שניצח המלאכים והוריד תורה לישראל, עיי"ש שביאר שמידתו ת"ת, ומפני ענוה ירד לנצח. ועיין אמרי פנחס (וישב) וז"ל, "אתפשטותא" דמשה שהוא בנצח, בחינת משה אמת ותורתו אמת, עכ"ל. וא"כ נצח, הוא אתפשטות משה. ועיין אמרי מנחם (וארא) שירד לנצח, מדין השליך אמת ארצה, עיי"ש. ועיין אגרא דכלה, וז"ל, והוכרח להיות קשור בנצח, כי נצח ישראל לא יישקר."

יש יחס נוסף מדוע משה הוא נצח, כמ"ש בשער המלכים בעץ חיים (פרק ג'), שנצח נבנה משליש תחתון של ת"ת. וכתב בספר הקנה (ד"ה מחמת המקום) שמשה כלול מת"ת ונצח. ועוד אמרו בזוה"ק, איהו (ז"א, ת"ת) בנצח, ואיהי בהוד.

ועיין ספר הפליאה (ד"ה שאלו את רבי מהו בינה) מהו נצח, א"ל קמ"ח (גימט'), א"ל מהו קמ"ח, א"ל תורה. ועיי"ש עוד. ושם (בד"ה נצח) למה נקרא נצח, כי זו המידה היא מידת משה, ובה היה מנצח לכל אויבים במטהו, עיי"ש. וא"כ יחס משה לנצח, הוא ביחס למטה. וכ"כ שם בכמה מקומות.

ועיין בנקודה זו בהרחבה במגן דוד (אות ז) בתחילתו.

ועיין מגיד מישרים (צו) וז"ל, וקרי לנצח משה עבדו, דהא משה רמיז בנצח, ואיהו עבדו דת"ת. ועיין עוד פתחי שערים (נתיב שבירת הכלים, פתח טו) שחמה בנצח, עיי"ש. ומעין כך בפרי צדיק (כי תצא, אות יא). ומכח כך קרן אור פניו, כמ"ש בבן ביתי (תהלים, פט), ובגר"א בתיקונים.

ובחינה נוספת בכך מצינו בדברי אמת לחוזה מלובלין, וז"ל (בפרשת קרח), משה הוא ממשיך שפע ומקרב אותו ית' לכנס"י, ואהרן מקרב את כנס"י לה' כנ"ל, ונצח מרמז על המשפיע לנצח שונאינו ע"י אהבתו אלינו, עכ"ל. ובעומק זהו ההבחנה שאיהו בנצח, ואיהו בהוד. ועיין עטרת ישועה (וארא).

ועיין עוד תולדות אהרן (לסוכות) וז"ל, שעבודת משה היה רק ע"י ניצוח, ששיבר את עצמו על כל המידות, עכ"ל. ובפנימיות זה מכח דעת, שהוא פנימיות כל המידות. ועיין תולדות יצחק (זכור) וז"ל, נצחון של משה רבינו ע"ה היה, להכניס את הכל באמונת השגחתו ית'. ועיין עוד ישמח ישראל (ליקוטים, ד"ה זורע צדקות). ודובר צדק (אחרי מות, ד).

ברסלב - יסוד האש

כ"ט ניסן התשפ"א #12261

שאלה:

הרב כותב שברסלב זה יסוד האש האם אפשר לפרט יותר איזה אש בפרטות כגון אש של מים וכו....

תשובה:

בעולם העליון זהו בסוד כללות ההפכים. ולכך אש, מתתא לעילא (כמ"ש האש שלי תוקד עד ביאת המשיח, ומתהפך למים, כנודע, נחמן ר"ת נחל נובע מקור חכמה. והשורש הדק הוא רוח, שכולל בקרבו אש ומים.

מיהם עיקרי הנשמות הגבוהות ביותר בצורת אדם

כ"ט ניסן התשפ"א #12259

שאלה:

האם הרב יוכל לכתוב בקצרה מעלא לתתא מיהם עיקרי הנשמות הגבוהות ביותר בצורת אדם- ממשיח ולמעטה, ולציין כל אחד מה עיקר שורשו והיסוד העיקרי בעבודתו , בעיקר מגדולי החסידות.

הובן אצלי בתשובה אחרת שהבעל שם טוב שהוא השורש להתנוצצות משיח כידוע, ועיקרי הענפים אחריו הם ברסלב וחב"ד ואם כן איך מתיישב עם דבריו של מוהר"ן שאמר לרבי ברוך ממזיבוז שהוא עבר את הבעל שם כבר בגיל 13.

האם הכוונה שלפי שורשו ראה כן -ששורשו לכאורה בפנימי.

תשובה:

א. נתבאר בתשובה בספר שאל לבי.

ב. בסוד יתרון האור מן החושך, התחתון עולה למעלה יותר. כמו שנתבאר הרבה בתורת חב"ד. שהאור העולה מן החושך גדול בהרבה מן האור שתחילה.